МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРЛАЛО
евет

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 4 (2629) | Ера, 11 январь, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

ЛОРАЕ, ДИКАГІА ПАЙДА ЭЦА ЮРТБОАХАМА ТЕХНИКАХ

Іалацмате доккхий а сий долаш а декхараш да коммунизм хьалъяра хьакъехьа парте XXII съездо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадьраш. Уж декхараш толамца кхоачашдара боккха лоархІам болаш да юртбоахама балхашта шерра механизаци яр, колхозашкарчеи совхозашкарчеи техниках кхоеш, лораеш, лерттІа пайда эцар. Цо торо хулийтаргья хьегаш дола къа аттача даккха, къахьегама овсарле лакхъе, дІайийна культураш дикагІа хьувкъае, царга дІадодар кІезигде.

Шерра техниках пайда а эцаш агротехнико маяххара балхаш дича доккхий къахьегама толамаш даха йиш хилар хьахьекхад вай республикерча дуккхача механизированни звеноша. Масала, виъ саг мара юкъе воацача «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене Мальсагов Османа кулгалдеча механизированни звенос дерригa балхаш техникаца а деш 220 гектар долча лаьтта хІара гектара тІара 72,7 центнер хьажкІаш яьхай. Иштта 300 гектар долча лаьтта хІара гектара тІара 50 центнер хьажкІаш чуенай «Алханчуртский» совхозерча вежарий ГулиевгІар Висангиреи Султанеи звенос а. Цу тайпара дика балхаш даь механизатораш дуккха а ба.

Шоай тракторашта, автомашинашта, комбайнашта дика гІулакх деш, уж лораеш, ремонт ца еш болх беш цар йоаккха ха йІаьхъеш трактористаш, шофераш, комбайнераш дукха ба вай республике. Масала, 25 шера трактораца болх баьча Надтеречни совхоза тракториста Токаев Хариза нормах дийнахьа 7 гектар лаьтта аха дезача 9—10 гектар а оахаш ДТ-54 яхача трактораца ремонт ца еш кхаь шера болх баьб. Цу кхаь шера планах из тоаеш 540 сом дахийта дезача 62 сом мара а ца дохийташ Даьхенна 478 сом ахча кходаьд цо. Иштта тракторашта дика гІулакх деш, уж лораеш болх беш ба Шелковской района Ленина цІерахча колхоза трактористаш новкъостий Н. Данилов, А. Атаев, Ф. Нетруцов, кхыча колхозашкара а совхозашкара а дуккха кхыбола механизатораш.

Цхьабакъда, из ишта дале а дукха моттигаш я вай республике техникана де доаггІача тайпара доал ца деш, цох бизза пайда ца эцаш.

Шелковской района «Червленский» яхача колхоза кулгалхоша (председатель нов. Васильков, парторганизаце секретарь нов. Терепин) лерттІа доал ца дар бахьан долаш хьайбай фермашка тиш а луш, мукх а юаш ара яда цІенна доахан детта машинаш. Иштта пайда а ца эцаш уж тайпа машинаш «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене ферме яда а дукха ха я. Цо новкъарле ю доярказй болх аттача баккхара, къахьегама овсарле лакхъяра, шура яккхарга дІабода мах лохбара.

Надтеречни совхоза дукха автомашинаш, трактораш балхара чуйоагІаш базе а ца йолхаш бийса яккха уж лелаерий коашка ухилга закон а хинна дІаэттад. Из бахьан долаш машинаш харцахьа лелаеш а царна доагІаш дола гІулакх ца деш а моттигаш нийслу.

Силос хьокха, хьажкІаш чуэца комбайнаш, тІехьаювза инвентарь тоаелга, царна де доагІа гІулакх делга во вІашагІделлад «Ингушский» совхозе а. Цхьаболча механизатораша комбайнаш хьа а йоалаяь цІен а ца еш, центральни усадьбе дІакхайсай. Цул совгІа, цхьайола комбайнаш центральни усадьбе хьа а ца йоалаеш, хотташа а йиза механизаторий коашка латт.

Каргалински района «Красный пахарь» яхача, Шелковской района Ленина цІерахча колхозашка, иштта цхьаццайолча кхыча колхозашка, совхозашка, цар отделенешка тоаяь а тоаянза а йола машинаш, инвентарь дІакІалъоза кхоалле ца хилар бахьан долаш догІо, лайво йошаеш, малхо, михо йокъаеш, мукхъюаш, талхаш ара латт.

Цу тайппара техникана доаггІаш дола гІулакх ца деш, из кхо ца еш, лора ца еш механизатораш дуккха а ба.

Цудухьа юртбоахама дикагІа болча механизатораша чІоагІа раьза хинна тІаийцар «юртбоахама техника кхом ца беш лелаярахи лора ца ярахи уголовни бехктокхаме озара хьакъехьара» СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

Кхом ца беш, лора ца еш техника лелаяр бахьан долаш из ханал хьалха йохаш, из тоаяра плано лаьрхІачул дукхагІа ахча ухийташ, цо боахамашта доккхий зенаш деш дукха моттигаш я. Техника дерригача халкъа рузкъа долга кхета а деш уж тайпа зенаш ца дайта берригача юртбоахама къахьегамхоша чІоагІа тІахьожам лоаттабе беза техника лораяра, кхояра деча дерригача гІулакхашта.

Берригa механизатораш декхарийла ба шоай машинаш а тІехьаювза инвентарь а цІена лелае, царна ханнахьа даьтта хьакха, уж лораеш, кхоеш царга лерттІа балхаш дайта.

Автомашинаш, трактораш балхара мукъаяьлча уж лелаерий коашка дІаувттаелга, уж бокъо йоацаш дІа-юха хехкилга цІендаь дІадаккха деза. Еррига а техника кхоалленна кІал хулга, из лораелга вІаштІехьдаккха деза.

Партийни, советски, боахамий кулгалхой, къаьстта колхозий, совхозий инженераш, техникаш декхарийла ба техника учет дика вІаштІехьъяккха, цунна лерттІа гІулакх де йиш хургйола хьал механизатораштa Іалашде, цар техникана деча гІулакха тІахьожам бе, техникана доаггІаш дола гІулакх а ца деш, из телхаеш бола зулмане нах Указо маяххара уголовни бехктокхаме оза.

Лорае, кхое, дикагІа пайда эца юртбоахама техниках!

Литовски ССР. Наха чуьІе дукха цІеноеш хьалду Вильнюсе. Укхаза бІарча районаш хьиннай наха чуьІе хьалдаьча цІеноех.

Сурта тІа: Антакальна яхача улицах наха чуьІе хьалдаь цІенош.

А. КОНЬКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Нов. М. Г. Гайрбековна Къахьегама ЦІеча Байракха орден ялара хьакъехьара

СССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Ваьча дийнахьа денз шовзткъе итт шу дизарца дувзаденна а Советски паччахьалкхенна дика гІулакх дарах а Къахьегама ЦІеча Байракха орден луйла Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела нов. Муслим Гайрбекович **Гайрбековна.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. Георгадзе.

Москва, Кремль.
1962 шера 8 январь.

Иркутски область. Керда шу хьаотталехьа хьалхха болх бе йолаеннай дунен тІа эггара дукхагІа низ болашагІа йолча Братски ГЭС-а аргІанна кхоалагІа йола гидроагрегат. Кастта электроэнерги тела йолалургйолча йиъалагІча агрегата а монтаж яь яьннай.

Сурта тІа: Братски гидроэлектростанци.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе бахийта кандидаташ оттабар

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе бахийта кандидаташ оттабе болабеннаб мехка 4 январе.

ВЦСПС президиума йоккха заседани хиннай профсоюзий центральни комитетийи советийи председателаш а секретараш а, Москверча предприятей профсоюзни комитетий председателаш, ВЦСПС отделийи управленейи кулгалхой юкъе а болаш. Заседане къамаьл даьча Московски городской профсоюзий совета председатела В. И. Крестьянинова белгалдаьккхар, укх шера СССР Лакхехьарча Совете хулаш дола хоржамаш къаьсттача хьалашка хургхилар. Советски наьха еррига уйлаши царна дага мел латтараши КПСС XXII-ча съезда исторически решенешта а цо тІаийцача парте кердача Программана а тІадийрза да.

ВЦСПС президиумо массава раьза а волаш соцам бир СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта ВЦСПС-агара ВЦСПС председатель нов. **В. В. Гришин.**

Советски Союза Коммунистически парте Московски городской комитето Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта Московски городской коммунистически организацегара оттаваьв КПСС Московски городской комитета шоллагІа секретарь нов. **Н. Г. Егорычев.**

Еррнгсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союзагара Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта ВЛКСМ Центральни Комитето оттаваьв ВЛКСМ ЦК хьалхара секретарь нов. **С. П. Павлов.**

Украински коммунистически организацегара Центральни хоржама комиссе вахийта оттаваьв Украина КП ЦК секретарь **А. И. Гаевой.**

Ленинградски коммунистически организацегара СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта оттаваьв КПСС Ленинградски обкома шоллагІа секретарь нов. **В. С. Толстиков.**

«Солидарность» яхача фабрикерча (Ивановски область) дуккхача болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха собране массава раьза а волаш соцам баьб Центральни хоржама комиссена юкъе яхийта тІех дика ткачиха, Социалистически Къахьегама Турпал нов. **Ю. М. Вечерова** оттае.

Узбекски ССР Ташкентски областа Чиназски района Кирова цІерахча юртбоахама артела членаша массава раьза а волаш Центральни хоржама комиссена юкъе яхийта оттаяьй тракторно-полеводчески бригадана кулгалдеш йола Социалистически Къахьегама Турпал нов. **Ахунова Турсуной.**

* * *

СССР Іилмай Академерча Іилмахойи Іилман болхлойи собране къамаьл дир Іилмай Академе вице-президента академика А. В. Топчиева. Цо предложени елар Центральни хоржама комиссена юкъе захийта гІорваьнна вола советски Іилмахо, Социалистически Къахьегама Турпал, Ленински СССР Паччахьалкхени преме лауреат, СССР Іилмай Академе президент **М. В. Келдыш** оттаве, аьнна.

Из кандидатура могаеш къамаьл дир академикаша Н. М. Сисакяна, А. А. Благонравова, Академе парторганизаце секретара В. Д. Новикова. Іилмахой собране массава раьза а волаш соцам бир СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта Советски Союза Іилмай Академе президент **М. В. Келдыш** оттаве, аьнна.

Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта КПСС ЦК союзни республикашта йолча партийни органий отдела заведующи нов. **В. Н. Титови** Советски Союза Коммунистически парте Центральни ревизионни комиссе председатель нов. **Н. А. Муравьеван** оттае аьнна массава раьза а волаш соцам бир культура болхлой профсоюза ЦК президиумо.

Мински коммунистически организацегара Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта КПБ обкома хьалхара секретарь нов. **С. О. Притицкий** оттаваьв Белорусе коммунистически парте Мински областной комитето.

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта кандидат хоржача хана Магнитогорски металлургически комбината болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха коллективо цІи яьккхар хьалхарча домна мастера, КПСС XXII-ча съезда делегата нов. **А. Ф. Базулева.**

Казахски ССР Кустанайски областа Семиозерни районерча «Целинный» совхоза коллективо массава раьза а волаш Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта оттавир цу совхоза директор нов. **Тургумбаев Кабидолла Кублан Улы.**

Ленина орден лелаеча Н. Е. Жуковске цІерахча Краснознаменни фецарча тІема инженерни Академерча профессорско-преподавательски составои дешархошеи Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта оттаваьв гІорваьнна вола летчик-космонавт Советски Союза Турпал майор **Г. С. Титов.**

Шерра вІашагІтехача, правлене членашца а хІаьта иштта газетийи журналийи редакцей, писателий Союза викалашца а цхьана хиннача СССР писателий Союза правлене секретариата заседане Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта кандидаталла оттаваьв гІорваьнна вола деша художник, СССР писателий Союза правлене секретарь, Ленински преме лауреат **Л. М. Леонов.**

Нефтяные Камни яхача (Азербайджански ССР) форда юкъерча промыслашка болх беш болча болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха йоккхача собране оттаяьй Социалистически Къахьегама Турпала, мехка эггара хьалха хьахинначарех йолча коммунистически къахьегама бригадана керте латтача **А. А. Джафарова** кандидатура.

Молдавски ССР Каушански района «Путь к коммунизму» яхача юртбоахама артела колхозхоша шоай собране массава раьза а волаш Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта оттаваьв цІи хеза свинарь **Г. И. Арпентия.**

Шерра вІашагІтехача Киргизски республикански медицински болхлой профессиональни союза президиума заседане Центральни хоржама комиссена юкъе яхийта кандидаталла оттаяьй город Фрунзерча берий больницен участкови лор-педиатор **С. Орозбаева.**

Эскараи, Авиаценеи, Флотаи новкъостал деча Ерригсоюзни Добровольни Общества ЦК Президиума шерра заседани хилар.

Заседане дакъа лоацараша массава раьза а волаш соцам бир Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта СССР ДОСААФ-агара Советски Эскареи ТІема-Форда Флотеи Керттерча политически управлене начальник, Советски Союза Маршал **Ф. И. Голиков** оттаве.

Советски кхалнаьха Комитета Президиума шеррача заседане советски кхалнаьха Комитетагара Центральни хоржама комиссена юкъе яхийта оттаяьй йоккха общественни деятельница, советски кхалнаьха Комитета Президиума председатель, доазол дехьарча мехкашца доттагІлени культурнии бувзамаш леладеча советски обществай Союза Президиума председатель нов. **Н. В. Попова.**

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта кандидат хоржача хана Латвийски профсоюзий совета Президиума шеррача заседане дакъа лоацаш хиннараша цІи яьккхар Латвийски профсоюзий республикански Совета председатела нов. **В. А. Блюма.**

Эрмалой ССР Іилмай Академе Президиума заседане Академе Іилма-тохкама институтий, партийнии профсоюзнии организацей викалашца цхьана, Центральни хоржама комиссена юкъе вахийта аьнна хьаоттаяьй Эрмалой ССР Іилмай Академе Президиума члена, Паччахьалкхен преме лауреата нов. **И. Г. Магакъяна** кандидатура.

Туркменистана ЛКСМ ЦК Бюро шеррача заседане, берригa цига дакъа лоацаш бараш раьза а болаш, Туркменистана Ленински Коммунистически Кагирхой Союзагара СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржама комиссена юкъе яхийта оттаяьй Туркменистана ЛКСМ ЦК хьалхара секретарь нов. **М. Моллаева.**

Литовски просвещене, лакхерча школа, Іилман учрежденей болхлой профсоюза республикански комитетагара массава раьза а волаш Центральни хоржама комиссена юкъе яхийта оттаяьй Литовски ССР Шяуляйски района Кайрай яхача юртарча ворхІ шера йолча школа хьехархо нов. **Ф. А. Касараускене.** (ТАСС).

Шортта хургда баьца дaараш

Дика чакхдаьккхар «Аргунский» совхоза коллективо 1961 шу. Планах 3200 тонн хиннача метте, 4400 тонн баьца дaараш а кхедаь, планал совгІа 1200 тонн баьца дaараш делар паччахьалкхенна совхозо.

Укх шера баьца дaараш дика хьувкъилга Іалашдеш ба хІанз совхоза болхлой: чуйнна кхашка кхо дуллаш, рассадана парникаш кийчъеш ба уж. Парникашка хьалкхеергья 75 гектара тІа дІайоггІал помидораш, 20 гектара тІа дІайоггІал баклажанаш, 10 гектара тІа дІадоггІал шибазаш, иштта кхыдола баьца дaараш а.

170 рама чу электричестваца йІоахъеш хьалкхеергья рассада. Массе оагІорахьара из пайданегІа хилар теркал а даь, еррига рассада а иштта хьалкхеярга бовла кийчлуш ба совхоза къахьегамхой.

Парникашка хьалкхееча рассада торо хулийт городерча болхлошта хьалха хьадоалаш дола баьца дaараш лоаттаде.

Парникаш лелаяра гІулакх дика довзаш волча Н. Крюкова доал а деш, чуйнна парникий рамашта ремонт еш боахк хІанз совхозе. 5500 рамана хІанзалехьа а ремонт яь яьннай. Цу балха тІа дика къахьег кизгаш детташ волча Хамаевеи плотника Тамурзаевеи.

8 эзар рама Іооттаялла йола моттиг цІен а яь кийчъяьй. ХІара денна 120 а кхы дукхагІа а процент балха нормаш кхоачаш а еш, из болх дика бу кховзткъара ваьннача Амаев Іаьлас, Н. Кулинске, М. Межидова. Рамаш дІакъувла аьргаш хьаеча дика къахьегарца белгалбаьннаб Передирина, Косумова, Звягинцева, иштта кхыбараш.

Старопромысловски совхозера кхухь оаха парникашта эшаш дола кхо. Ха-ди ца къовсаш, цу балха дика оарцагІа баьннаб шофераш В. Тарасюк, Н. Хишин, Ш. Сугапов, кхо дотташи доассадеши бола болхлой В. Вайтенков, Д. Звягинцев, А. Кулинский, иштта кхыбараш а.

КПСС XXII съезда решенеша декагаш гІоз а даьха, юххьанца хьадоалаш дола баьца дaараш города болхлошта шортта хилийтара тІабийрза къахьегаш ба Грозненски района «Аргунский» совхоза къахьегамхой.

Ю. БАЗГИЕВ.

СССР-а КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВЕ

СССР-а кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитела В. В. Кузнецова 9-ча январе Москвера Бельге посол И. Коолс тІа а ийца, цунга дІаелар Советски Союза сигален аренашка бокъо йоацаш бельгийски самолет чуяра хьакъехьара Советски правительства Бельге правительствага йохьийта лохера нота.

«Советски Социалистически Республикай Союза кхыча мехкашцарча гІулакхий министерства, Советски правительства тІадилларца, Бельге правительствага ала дезаш лоархІ укх лохехьа яздьр.

1962-ча шера 8-ча январе московски ханах 6 сахьати 18 минути яьлча «Сабена» яхача бельгийски авиационни компане доалахьара №FE-21078 йола «Каравелла» яхача тайпах йола реактивни самолет къулбехьара советски доазув хоада а даь, Советски Союза сигален аренашка кІоаргга чуера.

Фецарча тІема духьаларча оборона службо дуккхаза а шийга хоам баьчул тІехьагІа самолет Іоессар город Грозне районе.

Самолета тІа 18 пассажири экипажа 8 члени хиннав.

Советски правительства Бельге правительствага протест хьув цу белгалъяьча самолето Советски Союза фецара доазонаш толхадарца дувзаденна.

ДІахо йодача хана СССР фецара доазонаш бельгийски самолеташка ца телхадайтара бельгийски правительства де дездар дергхиларга хьежаш я СССР правительство».

В. В. Кузнецова хоам бир посолага, СССР-ера пассажираш, самолет, цун экипаж дІаяхийтара йоаггІаш йолча советски органаша «Сабена» компанена новкъостал ду, аьнна.

Ишта гІулакх нийсденна шийна чІоаггІа халахеташ хилар хьа а хайта, посоло баркал аьлар самолета пассажирийи экипажеи кхерамзлен а унахщІенон а советски оагІоно йоакхо ярах.

А. И. Микоян Мали Республике гІоргволаш ва

Мали Республике вола аьнна, СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микоян хьийхав Мали Республика правительствос.

Из дош тІа а ийца, укх бетта Гана Республике ше вахачул тІехьагІа Мали Республике ваха а шийга торо хилара ше раьза хилар дІааьннад А. И. Микояна.

Нохч-ГІалгІайчера хоржамий округаш:

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара

СССР Конституце 35 статьяи «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьарча положене» 25-гІеи 26-гІеи статьяши ларде а лаьца, 1962-ча шера 6-ча январерча Указах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 645 хоржамий округ вІашагІъеллай СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара, цу даькъе Нохч-ГІалгІай АССР-е:

563. Ленински хоржамий округ (центр — г. Грозный).
г. Грозне Ленински район.

564. Заводской хоржамий округ (центр — г. Грозный).
г. Грозне Заводской райони Черноречье поселоки.

565. Октябрьски хоржамий округ (центр — г. Грозный).
г. Грозне Октябрьски район.

566. Старопромысловски хоржамий округ (центр — г. Грозный).
г. Грозне Старопромысловски райони Надтеречни юрта райони.

567. Грозненски хоржамий округ (центр — г. Грозный).
Районаш: Грозненскии Курчалоевскии.

568. Гудермеса хоржамий округ (центр — г. Гудермес).
Районаш: Гудермесеи Ножай-Юртеи.

569. Наьсарен хоржамий округ (центр — Наьсаре).
г. МагІалбики цунна чуйоагІа юртий Советаши районаши: Наьсарени Первомайскии.

570. Наурски хоржамий округ (центр — станица Наурская).
Районаш: Каргалински, Наурски, Шелковской.

571. Сунженски хоржамий округ (центр — станица Орджоникидзевская).
Районаш: Ачхой-Мартанеи Сунженскии.

572. Урус-Мартана хоржамий округ (центр — Урус-Мартан)
Районаш: Советскии Урус-Мартанеи.

573. Шаьла хоржамий округ (центр — Шаьла).
Районаш: Веданеи Шаьлеи.

СССР-а Лакхехьарча Совета Союза Совете хоржамаш дара

СССР Конституце 34-гІа статьяи «СССР-а Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьарча положене» 24-гІеи 26-гІеи статьяши ларде а лаьца, 1962-ча шера 6 январерча Указах СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо 784 хоржамий округ вІашагІъеллай СССР-а Лакхехьарча Совета Союза Совете хоржамаш дара, цу даькъе Нохч-ГІалгІай АССР-е:

434. Грозненски хоржамий округ (центр — г. Грозный).
г. Грозниi Черноречье поселоки.

435. Гудермеса хоржамий округ (центр — г. Грозный).
Районаш: Ведана, Грозненски, Гудермеса, Каргалински, Курчалоевски, Надтеречни, Наурски, Ножай-Юрта, Советски, Шелковской.

436. Сунженски хоржамий округ (центр — станица Орджоникидзевская).
г. МагІалбики, цунна чуйоагІа юртий Советаши, ер районаши: Ачхой-Мартана, Наьсарен, Первомайски, Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Партийни организаце секретарь

Коммунисташца беча балха партийни организаце секретара ший ерригa уйла тIайохийтача, коммунистий тешамах цо доккхал деча, шийна тIадилла гIулакх бахьан ше бехктокхаме хилар цо хадданза дагалоаттадеча моттиге партийни организаци денал долаш я. Цо нийсса а дика а къестаду парте чура а, политически а, боахама а дешаш.

Дика болх беш я «Сунжанефта» НПУ эксплуатаце промысла, новкъост И. А. Павлов секретарь вола парторганизаци. Цу партийни организаце къонача кулгалхочо ше дIавовзийтав хьалкъал дола организатор ше хиларах тарра. эксплуатаце промысла коммунисташеи ерригача коллективои дика лоархIаш а сий деш а ва из.

Нов. Павловна дика вовз парте хIара член, члений кандидат, цунна дика хов царех хIаранена фу дуларгда, йовз царех йоахка дика а во а оамалаш. Цу гIулакхаша йиш хулийт цунга коммунисташта нийса кхетам бала, царна карагIдоалачунга хьежжа партийни декхараш тIадахка. Масала, коммунисташ новкъостий В. Карташови И. Холопови лакхера дешар йистедаьккха ба. Царна дика довз политически дешаш. Цудухьа партийни организаце царна тIадиллад партийни дешара кружокашка хьеха. Из декхар дизза кхоачашду новкъосташа Карташовеи Холоповеи.

Нов. Павлова мога а ваь, партийни организаце коммунист нов. Семинякин эксплуатаце промысла пенгазета редакторалла вахийтар.

Партийни организаце хадданза новкъостал дар бахьан долаш дика редактор хиннав нов. Семинякинах.

Партийни организаце кхыбола берригa членаш агитатораш ба. Тайп-тайпарча политически боахамеи темаех лаьца беседаш а докладаш а ю цар болхлошта каст-каста. Агитаторашца семинараш, инструкташ ю. Нов. Павлова йоакхо ю коммунисташ идейни дегIаахара.

Партийни организаце шерра социалистически яхь йоаржаьй «Iаьржа дошув» доаккхача промысловикашта юкъе. Из бахьан долаш 1961 шера планах даккха лаьрхIа мехкдаьтта КПСС XXII-гIа съезд хьаелла ди тIакхоачаш даьккха баьлар уж.

Бригадашка да хьокхамий доскаш, арайоах къахьегама листокаш, оператораша ийду керда газеташ. Шийна тIадилла партийни декхар дика кхоачашду операторашта газеташ дешача Точиев Iумара. Из дика вувц мехкдаьтта даккхара мастер волча коммуниста П. В. Еремеева.

Дукха теркам бу новкъоста Павлова, парте чурча балха а. Хан-ханнахьа партийни собранеш ю. Партийни собранеш кийчъяра юкъеувз коммунисташ. Масала, эксплуатаце промысла болхлошта юкъе беча агитационно-массовии кхетамеи балха дош мишта латт дувца кийчделга пхе коммуниста тIадиллар собране. Цар дика кийч а даь собране оттадир из дош.

Нов. Павлова партийни организаце уйла тIаерзаю промысла боахама тIахьожам лоаттабара.

Партийни собранешка ладувгI промысла заведующе, мехкдаьтта даккхара мастерий, воккхагIа волча геолога, кхыча кулгалхой докладашка, уж ювца а ювц. Цу тайпарча собранешка гучадоах балха юкъера кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш белгалдоах.

Партийни тIахьожам чакхбоаккхача хана промысла кулгалхошкара доаггIар хьа а дехаш, партийни организаце секретарь царца дагавувл, цар балхаца нийслуш дола кхоачамбоацараш дIадахара новкъостал ду.

Нов. Павлова доккха новкъостал ду промысла комсомольскии профсоюзнии организацешта, цу организацей кулгалхой каст-каста нов. Павлов волча ух шоашта хьехам эца, цо масса хана гIулакх а ду царна. Партийни организаце шийн собранешка хан-ханнахьа дувц комсомольскии профсоюзнии организацей балха дешаш, цар болх тоабара наькъаш белгалдоах.

Доккхий производственни толамаш дахарах, балха тIа а дешача а хьокхаме хиларах мехкдаьтта доаккхача шин бригадана коммунистически къахьегама бригада яха цIи еннай. ХIанз укх сахьата ерригa промысел коммунистически къахьегама цIи яккха къовсам лоаттабеш я.

Наха юкъе, цIагIа, балха тIа дика оамал хилар, коммунисташца а ерригача коллективаца а айхха бувзам лоаттабар, кхоачамбоацаращца къовсам лоаттабар, шийна тIадиллача гIулакха ше чIоаггIа бехктокхаме хеташ хилар — уж да Павловна партийни организаци хадданза чIоагIъе новкъостал дераш, промыслерча коммунисташа а берригача болхлоша а балха тIа керда толамаш дахара новкъостал дер.

М. САНИН,
КПСС Сунженски райкома оргтотдела заведующи.

Промысла коммунисташ хьалхарча мугIарашка ба

«МагIалбикнефта» НПУ Ленина орден лелаеча коммунистически къахьегама цхьоалагIча промысла болхлошта юкъе боккха болх бу парторганизаце съезда решенеш кIоаргга дIайовзийташ.

КПСС керда Программеи парте XXII-ча съезда исторически решенеши къахьегамхошта дIайовзийташ лекцеш еш, беседаш ю промысла коммунисташа. Болхлошта цар дIадовзийт мехкдаьттеи гази йоаккхилга мел лоархIаме гIулакх да а царна хьалхашка латтар мел доккха декхар да а.

Промысле йиъ партийни группа я. Шоаш тIаийца социалистически декхараш болхлоша дикагIа кхоачащдергдолаш балха хьалхе лелаю цар.

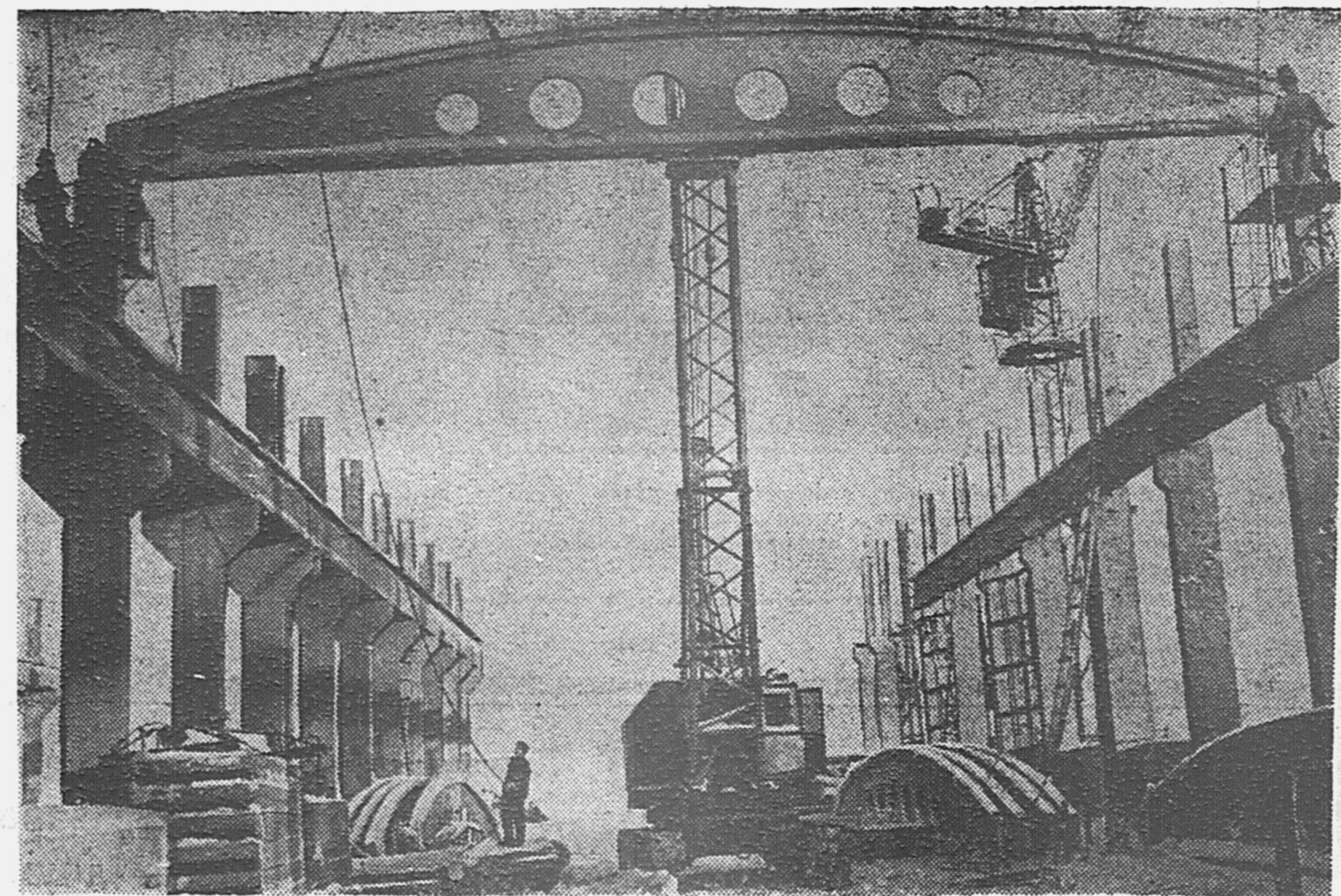
Шоай болх къаьстта дика беш ба мехкдаьтта доаккха оператораш Д. А. Миронов, И. Т. Бирюков, лаьттан кIалха ремонт ю оператор З. Барахоев, лаьттан кIалха ремонт еча оператора помощник Б. Муружев, компрессорни станце слесарь коммунист Погорелов, кхы дукха бараш а. Тха промысла ерригача коллективо тIагIертта къахьегар бахьан долаш планал совгIа дуккха мехкдаьтта даккха йиш хилар дIадахача шера.

Чурча торонех дукхагIа пайда эцара хадданза терко ю коммунисташа, хIаьта тха чура торонаш йоккхий я. Хий чудахийта тIоанаш дохадеш, скважинаш болх ца беш сецилга дIадоаккхаш, попутни газах дикагIа пайда эцаш, лаьттан кIалха деча балхашта механизации автоматизации еш гIулакхаш ду хIанз промысловикаша.

Дуккхача къамех бола нах ба тха коллективана юкъе. ЦхьоагIо йола дезал санна, барт тайна, вIаши новкъостал деш болх бу оаха. Масала, тхо долча балха вера къона болхло Гогадаев Доку. Производствера балхаш довзацар цунна. Дуккхача шерашка болх беш волча дикача мехкдаьттахочо коммуниста А. К. Куксина болх бе Iомавир из. Иштта ший болх дика бовзаш волча коммуниста Барахоев Закречо а ший помощникашта болх Iомабу.

Сийрда кхоане — коммунистически общество махулла чехкагIа гаргаозара шоаш кхо ца беш къахьега кийча ба тха промысла болхлой. КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъеча хьалхарча мугIарашка латт промысла коммунисташ.

Р. ШУМИЛО,
партбюро секретарь.

ОРЕНБУРГСКИ ОБЛАСТЬ. Орске сихха хьалъеш латт цIенош деш йола низ бола комбинат. Цо вIашагIтохаргья шера 35 эзар квадратни метр цIенош деш йола йоккхача панелий завод, областерча целинни колхозаштеи совхозаштеи аьшкбетона хIамаш ю цех, шера 70 эзар кубометр аьшкбетона хIамаш ю завод. Керда шу тIакхоачаш «Целинник» яха цехи хIаьта иштта йоккхача панелех цIенош ду заводи яь йистеяьккха дIаелар гIишлош ераша.

Чехкка хьалъеш латт аьшкбетонах хIамаш ю завод а. Укхаза чехкка юкъейоалаю гIишлошъяра дикагIа йола методаш. Къаьстта аьлча, тховнаш ду 18 метр долча аьшкбетона гIайбаех, эзза йолча арматураца чIоагI а деш. 104 из тайпа гIайба оттабе безаш ба хIанз.

СУРТА ТIА: 18 метр дIаьха дола гIайбаш тIадохкаш латт аьшкбетона хIамаш еча завода зданена.

Б. Клипиницера сурт.
ТАСС фотохроника.

Иштта яьккхар сийлен цIи

Коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара оахош лоаттабаь къовсам а тхоай бригада нах а бувца безам ба са. 25 саг юкъе а волаш йолча бригаде мастералла болх бу аз 1960-ча шера апрель бетта денз. ХIара болхлочун говзалга а хьинарга а хьежжа бригада членаш балха тIа дIанийс а баь, балха говзал дукхагIа яраша вокхарна новкъостал а дергдолаш вIаштIехьбаьккхар оаха тхоай болх. Цох доккха беркат даьлар.

ХIанз тха бригада хIара член массехк балха говзал йолаш ва. Цох йиш хул барзкъаш дукхагIа а дикагIа а хьаде.

1961-ча шера март бетта денз оаха дIадоладир бригадни методах алапеш телга. Из тхона керда гIулакх дар. Оаха дIадоладаьча цу гIулакхах хIама хургдац аьнна хетараш а нийсбелар. Цхьабакъда, уж гIалат бар: бригадни хьисапе алапеш тела даларо лакхйир къахьегама овсарле, тоайир арахеца продукци, чIоагIдир коллектива членашта юкъера доттагIал, тIакхетийтар болхлоша ийдеш дола алапеш.

Бригадни методах алапеш тела далар пайдана хилар хьахьокх укх бакъдолчо а: из метод йолаялехьа цхьан болхлочо арахеца продукци 2,9 единица мара ца хиннача метте, тхо цу методага дальча 3,5 единицага кхоачаш лакхъелар из. Къахьегама овсарле а хьаеш йола продукци а лакхъяларга хьежжа, 25 процент тIакхийтар болхлой алапеш а. Ший норма йизза кхоачаш ца еш цхьаь цаI болхло вац бригаде.

1961-ча шера коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яьккхар тха бригадо. Дика производственникаш хиларал совнагIа, дукха болхлой ба тха бригаде шоай дешара гIулакх лакхдеш. Балхаш тIа болча кагирхоша дешаш йолча сайрийнарча школашка а заочно Ростовски технологически техникуме а дешаш ба дукхагIа бола бригада членаш, хIаьта миччахьа дийша а, цхьаннахьа ца дешаш цхьаккха а вац.

Хьаеча продукце дикалга-волга хьожаш виъ общественни контролер ва бригаде, фабрика общественни балхаца хьинаре дакъа лоац массане а. Масала, фабрика газета корреспондент я Куприянова Надя, комсомольски организаце секретара заместитель я Бельгисова Света, бригадацара 9 саг ва художественни самодеятельносте хьинаре дакъа лоацаш, санитарни дружина кружоке дешаш 5 саг ва.

Дуккхача тайп-тайпарча къамех нах болаш коллектив я тха бригада. Нанас баь вежарий санна бартцхьоагIо йолаш, шоайла чIоагIа тIера болаш цига къахьегаш ба эрсий, нохчий, гIалгIай, эрмалой, украинцаш, иштта кхыча къамех бола нах. КПСС XXII исторически съезда решенеш кхоачашъяра, вай мехка сихагIа коммунистически общество хьалъяра, къахьегамхошта шортта дика а хоза а барзкъаш хилийтара шоай низ кхо ца беш, тIабийрзза къахьегаш ба уж берригаш а.

Л. БАРЫШНИКОВА,
№ 5 йолча барзкъаш тегача фабрика коммунистически къахьегама бригада йоккхагIа йола мастер.

Нахацара бувзам чIоагIбеш

Къахьегамхой Советий депутаташ — халкъо хержа, цун викалаш ба. Цар керттера декхар да шоаш хержача халкъацара бувзам массаза а чIоагIа лелабар, цун хьашташ кхоачашдар.

Депутат хиларах сога хьаенна я Грознерча Заводской района №№ 99, 101, 103 йола участкаш. Цу участкашка баха нах болча каст-кастта йода со, царца беседаш ю, цар деча хаттарашта жопаш тел.

Берий бешамашка а яслешка а бераш дIадала новкъостал ду. квартирашта ремонт еча, улицашка гаьнаш йогIача, зизаш догIача, ковнаш цIендеча хьож. Цу балхашка чIоагIа новкъостал ду тхона пионераша.

Депутат хиларах тарра со хержай советски законноста комиссе член а. Цу балха сона чIоагIа новкъостал ду комиссе председатель волча нов. Мельникова. Тхо хьеж къахьегамхой заявленешка, товарищески судо яьча решенешка, дезалла юкъерча гIулакхашка, производственни гIулакхашка. Уж гIулакхаш оаха увттаду райисполкома заседанешка.

Къона болхло хиларах сона дика хац болх. Цудухьа дикагIа ховча новкъосташка дIахоатт аз сайна ца ховр. Сона дика новкъостал ду райисполкома инструктора нов. Барановас, депутата Королевас.

ДIахо йодача хана а къахьегамхой хьашташ Iалашдара низ ца кхобар — из лерхI аз сай а, сайх тарра кхыча депутатий а керттера декхар.

В. КУЗНЕЦОВА,
Грознерча Заводской районни Совета депутат.

ТАТАРСКИ АССР-а промыслашкара йолалу «Дружба» яхача нефтепровода магистралех цаI. Чехкка хьаеш латт из. Из еча араьннай монтажникий бригадаши механизированни колоннаши. Хьалхара 42 километр нефтепровод эксплуатаце дIа а енна, мехкдаьтта чугIолла доладеннад. Кхыча участкашка а болх деш латт. Из болх беш я «Нефтепроводмонтаж» яхача треста инженера Копанев Алексея хьалхле лелаеча участка коллектив.

СУРТА ТIА: техник-радиограф Першин Алексейи (аьрдехьара вар) радиографически автолабораторе болхло Клочков Никонори сварочни ов миштад хьожаш боахк.

Б. Мясникова сурт.
ТАСС фотохроника.

Январь бетта план тIехкхоачашъяра

ДIадахача шера дика къа а хьийга балха план 103,8 процент кхоачашйир республика моттигерча промышленностана чуйоагIача дахчан хIамаш еча завода коллективо. Кхы мел дар доацаш, 3400 кори, 2200 ниIи, дукха мебельи хьайир заводе. Кхы а дукхагIа хьинар айденна къахьег коллективо кердача шера. Балхашта паргIатагIа хургйолча тайпара эргаяьккха тоаяьй завода ши цех.

Балха хьинар лакхденна кердача шера хьалхарча дийнахьа денз хIара денна балха нормаш кхоачашъяра тIабийрзза къахьегаш ба новкъостий Харавитуди Евстафий, Комкова Мария, Торшхоев Султан, Дорошенко Варвара, иштта дуккха кхыбараш а.

Семилетка диълагIча шера январь бетта план ханал хьалха кхоачашъелга — иштта да укх деношка предприяте болхлошта дагалатта керттерадар.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

„Сердало" тIа статья араяьнначул тIехьагIа

«Iилманна карагIдаьннар — юрта боахама» яхача рубрикана кIал 1961-ча шера 10-ча декабре арадаьннача «СЕРДАЛО» газета № 99 кепа техаяр юрта боахама культурашта НРВ яхача молхаех боала пайда бувцаш «Культураш хьувкъаяра лоархIамера молхаш» яхаш корта а болаш йола юрта боахама Iилмай кандидата А. Ахмедова статья.

Статья хьакъехьа НохчГIалгIай совнархозо тхога хоам бу:

НРВ яха молхаш юрта боахама культурашта чIоагIа пайдане хилар теркал а даь, мехкдаьтта чакхдоахачен химически промышленноста управленена тIадиллад НРВ яха молхаш хьаяра эшаш йола устройстваш оттаяь йистейоахийла 1962-ча шера февраль бетта 10-гIа ди тIакхачалехьа, хIаьта ГрозНИИ-на тIадуллалда НРВ яха молхаш хьаеча установка проект оттаяра эша материалаш а Азербайджана совнархозера яьхка цу хьакъехьара материалаш а 1962-ча шера 10 январь хьаотталехьа кийчъелга. НРВ яха молхаш кийчъяра гIулакх Iомаде укх шера январь бетта Баку бохийталба мехкдаьтта чакхдоахача заводийн ГрозНИИ-н специалисташ.

* * *

Иштта хоам бу редакцега республика юрта боахама Министерствас а:

Республика дерригача опытно-хьокхама боахамашка дIаювча культурашта НРВ еттаргйолаш план оттаяьй. Вайцига кхоачамхиллал НРВ хьаелга вIаштIехьдаллалца, аьнна, уж молхаш я лаьрххIа транспорт йохийт Баку укх деношка НохчГIалгIайчен юртбоахама опытни станце. Вай республикерча хьалех НРВ мишта етта еза опытно-хьокхама боахамий агрономаш Iомабеш кастта семинар ергья юрта боахама Министерствас.

* * *

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода лабораторе НРВ хьае йолаялара хьакъехьа язъяь лабораторе начальника нов. А. Поплавскаяй статьяна кепа тох «Сердало» газета укх номера шоллагIча оагIон тIа.

Йолаш я НРВ!

ДIайийначa хIамашка сихагIа дегI дайташ йола НРВ яха молхаш е аьнна задани еннаяр тха лабораторена. Опытни станце баьккхача земах гучадаьннад цу молхаша культураша дахьаш дола дегI дикка сихделга а уж молхаш техача хьувкъамаш 20—30 процент тIакхетилга а. Цудухьа сихагIа уж кийчъяра пайда эца безар дерригача кхоачамех.

НРВ хьаяра эша бедал я мехкдаьтта чакхдоаккхача хана юхеюсаш йола щелочни хIамаш. Уж молхаш хьаелга Iалаьмате сиха кхоачашде, аьнна, тIадиллар Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода лабораторена. Зем баккхара хьалхарча аргIанна 5 килограмм НРВ хьае езар. Лабораторе ужжал молхаш хьаелга атта гIулакх дацар.

Из лоархIамера задани кхоачашъеча къаьстта дика къахьийгар лабораторе химикаша: Лисицина Нинас, Воробьева Евгене. Уж бар цу балха керте лаьттараш. Иштта дика балхаш дир боккхагIа болча лаборанташа Гусева Ниннас, Фень Ниннас, лаборантка Басова Тамарас. Хьаьйча кийчача продукцена а бедала а анализ елга тIадилладар йоккха опыт йолаш болча лаборанташта Смолий Антонинанеи Волошко Валентинанеи.

Цу тайпара, берригa низ тIа а бахийта коллективо барт тайна къахьегар бахьан долаш торо хилар из лоархIамера задани диъ дийнахьа кхоачашъе.

Уж молхаш хьаяра технологи дIахо тоаеш, цунна эша кхоачамаш лохаш ба хIанз лабораторе болхлой.

Январь бетта 5-ча дийнахьа кхы а 8 килограмм НРВ кийчъяьй лабораторе. ХьалхагIа хьаьйча молхаех 2 килограмм опытни станцена еннай цига тохкам бергболаш.

Цул совнагIа кхы а чIоагIа пайдана балхаш ду завода лабораторе. Масала, 3-ча участка хьалхарча цеха болхлошца цхьана, полиэтилена растворитель хьаеш а тоаеш а балхаш ду лабораторе.

Юрта боахама культураш хьувкъара гIо деш йола молхаш хьаярца тха лабораторе болхлоша а новкъостал ду юрта боахамерча къахьегамхошта ялат дукхагIа даккхара даькъе КПСС XXII съездо хьалхашка оттадаь декхар кхоачашде.

А. ПОПЛАВСКАЯ,
заводской лабораторе начальник.

Сурта тIа: НРВ яха молхаш хьаеча дакъа лоацаш хинна лабораторе болхлой (аьрдехьара аьттехьа) — Лисицина Нина — химик, Гусева Нина — йоккхагIа йола лаборантка, Воробьева Евгения — химик, Поплавская Александра — лабораторе начальник, Волошко Валентина — йоккхагIа йола лаборантка, Смолий Антонина — йоккхагIа йола лаборантка.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЧIоагIде новкъостал

Шерра коммунизм хьалъе доладеннача хана къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да парте идеологически балха идейни боарам лакхбар, халкъа вахарцара цун бувзам чIоагIбар. Цудухьа чIоаггIа лоархIам болаш да городерча культура учрежденеша республика юрташта шефски новкъостал дара къаьстта уйла тIаяхийтар.

Грознерча культура учрежденеша 1961 шера дикка болх баьб юрта районашта шефски новкъостал деш. ДIадахача шера бIаьш концерташ оттадаьд. Культура Двореций, ЦIеной агитбригадаш каст-каста юрта районашка ихай къахьегамхошта культурни гIулакхаш дар духьа.

Грозненски района Старо-Юртовски совхозе хиннай «Красный молот» яхача завода ДК агитбригада, Каргалински района Фрунзе цIерахча колхозе — мелькомбината клубера агитколлектив, цу районерча Менжинске цIерахча совхозе — трамвайни треста клубера агитколлектив, иштта кхы дуккха а. Пролетбата цIерахча культура ЦIено 30 концерт деннад юрташкарча къахьегамхошта.

Сентябрь бетта КПСС XXII-гIа съезд хьаеллача денна хетаяь вIашагIъеллача доттагIлен поездаца юрта районашка яха 6 ди доаккхаш хилар культура ЦIеной художественни самодеятельноста коллективаш. ДоттагIлен поезд чакхъяьлар Наьсарен, МагIалбика, Наурски, Надтеречни районашка гIолла. Цу районашка 15 концерт оттадаьд: 3800 саг хьежав царга.

Массехк шу да Грознерча Кирова цIерахча культура Двореца Советски района шефство лелаю.

Машиннаькъахой культура Дворецо шефство лелаю Наьсарен районерча совхозашта. Двореца агитбригада «Назрановский» совхозе яха хиннай. Совхоза агитбригада коллективо совгIаташ делар: кинопередвижка, волейбольни командана костюмий 1 комплект, футбольнии, волейбольнии, баскетбольнии бургацаш, шахматаш, шашкаш, домино, физкультура хьакъехьара литература, кхыйола кагий инвентарь.

Агитбригадо совхозе яьккхача хана ийссазза концерт оттадир отделенешка. Концерташ увттадир зооветтехникуме а машиннаькъахой коллективашта а.

Урус-Мартанеи Веданеи районашка а яха 20 концерт оттадаьд Ленина цIерахча культура Дворецо. КПСС XXII-гIа съезд хьаеллача денна хетаяь октябрь бетта Двореце доттагIлен вечер йир Заводской района коммунистически къахьегама бригадай членашта а, ударникашта а, Урус-Мартана района юрта боахаме хьалха латтарашта а. ДоттагIлен концерт оттадир вечере.

Дукха болх бу республика театрий коллективаша юрташта новкъостал деш.

Цхьабакъда, шоай ерригa торонаш оарцагIъяхац культура учрежденеша городо юрташта новкъостал дара. Наьсарен районерча халкъа театра новкъостал дукхагIа де йиш йолаш дар профессиональни театраш. Дика новкъостал дац мах а боахаш концерташ увттадеча а цкъаза вIалла уж оттаде ца тугача а филармоне халкъа культура университеташта дер. Иштта моттиг хилар дIадахача аьхки, дIа-юха дийца чIоагIдаь хIама доллашехьа а, Сунженски района культура университете концерт оттаде филармоне ца тугача хана.

Городерча культура учрежденей профессиональни болхлоша доаггIача тайпара новкъостал, хIанзале а 4 республикански художественни самодеятельноста смотрага кийчлуча хана.

Дикка тоаде деза городо юрта деш дола шефски новкъостал, хIанзале а дIайолаеннача 4 республикански художественни самодеятельноста смотрага кийчлуча хана.

Культура учрежденей декхар да юрташта лаккхача идейни боараме новкъостал дар а цу тайппара къахьегамхошта коммунистически кхетам балара партийни организацешта новкъостал дар а.

Хь. АЛЬТЕМИРОВА.

СЕРДАЛО
2-гIа оагI. 11 январь, 1962 шу.

Баьца даарий килограммага ши кепиг мара даханзар

КПСС XXII-ча СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТА, МОСКОВСКИ ОБЛАСТА «СЕРГИЕВСКИЙ» СОВХОЗА БАЬЦА ДААРАШ ЛЕЛАДЕЧА МЕХАНИЗИРОВАННИ БРИГАДА БРИГАДИРА А. К. КОРАСАЕВА ДУВЦ.

Керттерадар латт мамогга кIезигагIа къахьегам дIа а бохийташ, дукхагIа продукци яккхарах. Иштта аьннад нов. Н. С. Хрущева КПСС XXII-ча съезде.

Тхона, совхоза къахьегамхошта, гарга а кхетадеш а да уж дешаш. Духхьал цудухьа къа а хьег оаха, низ а ца кхобеш кердадар, дикагIдар юкъе а доаладу.

1959 шера керда специализаци ярца дувзаденна 900 гектар гаргга баьца дaараши 1000 гектар гаргга коартолаши яр тха совхоза дIае езаш. Из декхар атта дацар. Мишта кхоачашдергда из? Из кхоачашдара хIара баьца дaараш леладечо хьалхагIа ше йоаккхаш хиначул дукхагIа продукци яккха езар. Из яккхара никъ бар баьца дaараш леладара балха шерра механизаци елга, болхлой къахьега материальни безам болаш хилийтара принцип лелаелга, кердача тайпара къахьегам вIаштIехьбоаккхилга.

Цу шера бIаьсти оаха вIашагIъеллар эггара хьалхара механизированни звено. Цунна юкъевахар 4 трактористи 7 болхлои. Звенона елар гусеничнии чархаш йолеи тракторaш, шоаш лела шассеш, хи тIа лела насосни станци, «ДДА-100М» яха хий детта машин, балха хиланза яргйоаца кечалаши инвентарьи. 58 гектар долча лаьтта звеной членаша хьалкхейора хьалхеи тIехьеи хьайоала кабуц, помидораш, нарсаш, столове свекла. Звенос совхозе доахаш хиннaчул дукхагIа а дарегIа а баьца дaараш даьхар гектара тIара лерхIаш. Гектара тIара 253 центнер баьца дaараш даьхар оаха цхьан центнерага 16 соми 19 кепиги дIа а додаш, хIаьта совхозе 117 центнер мара яккханзар цхьан центнерага 50 соми 05 кепиги а додаш. ШоллагIча шера бIаьсти тха звенох бригада йир, 140 гектар лаьтта леладедоладелар тхо, цу балха кхы тIа а цхьаькха нух текхаду трактори «ДДА-100М» яха ши установкеи йийзар тхона. Бригадо баьца дaараш дIадувш, царна гIулакх деш, хий тохаш деча дерригача балхашта механизаци йир.

Специалисташа новкъостал а деш, технологически карташ оттадир. Цар тIа къоастаяьяр хIара болх бара дикагIа йола ханаш, малагIа машинаш эш, кулгаца хьегача къига дIадодар, дезача балхашка дIадодар. Цу ларда тIа оаха дIадолхача трактора-денойи сага-денойи графикаш оттайир. ТIаккха тхона бокъонца хайр малагIча ханашка тIагIертта болх бе беза а машинаши нахи мел кIезигагIа эшаргба а.

Цу дерриганеша а тхога йиш хилийтар машинаштеи болхлоштеи массе хана бе болх хургболча тайпара культураш къоастае. Масала, хьалха дIаюв кабуци, хохаши, морковьи цхьан ханна дIаюв. ТIаккха еррига уж культураш цхьан бригадана тIачIоагIйича бакъахьа дац. ХIаьта хьалха дIаюв кабуци помидораши цхьан ханна ец. Цудухьа уж культураш цхьан бригадана тIачIоагIйича бакъахьа я.

Къахьегамах доагIа алапи да тха аккордно-премиальни. Фу яхилга да из? Совхоза дирекце шера бригадаца дуккхача пунктех латта къахьегама соглашени ю. Цу соглашенех керттерадар да укх тайпара: бригадана лаьттан участкаши лелае еза баьца даарий культураши къоастаю, уж хьувкъийтара планаш оттаю, дирекце цу лаьтта дергдолча дерригача балхех доагIар къоастаду. Цу балхашка дIагIоргдолча дерриганех цхьа дакъа бригада болхлошта аванс лаьрхIа дIалу, 15 процент лу продукци яккхара план бригадо кхоачашйича, балхаш сихденнача хана баьца дaараштa гIулакх де а уж чуэца а арахьара баьхка болхлой оттабе йиш хургйолаш цу балхашка дIадодачох 10 процент гаргга юхедут.

Соглашене тIа белгалдоаккх, нагахьа санна бригадо шийна арахьара тIаденача новкъосталга цох цхьадола дакъа дIа ца дохийташ ше уж балхаш дойя, тIаккха цо ходаь дитар цунна дIалургда культураш чуэцара план кхоачашъяьчул тIехьагIа. Нагахьа санна арахьара тIахулача новкъосталга дIадахийта шийга денна хIама бригадана ца тоэ, тIаккха цо культураш чуийцачул тIехьагIа шийна доагIачоа тIера дIадала деза ца тоъар. Къахьегама соглашенех планал совгIа даьккхачох 30 процент бригадана лургда.

1961 шера къахьегама соглашенена юкъе лоархIам бола хувцамаш дихьар. Бригадо хьалхе а яь, реализаци е езача продукцега дIадодачун план оттаярал совгIа, из продукци яккхарга дIадодачун планаш а оттайир. Духхьал дIайохийта затраташ (дIадувча фугагареи удобренешкареи дIанйккхача) кхоярах кхояьча средстваех 25 процент преми лу бригадана. Цу тайпара, дирекценеи бригаданеи юкъера гIулакхаш хьахул цIенхаштта лелаеча хозрасчета ларда тIа. Иштача хьалашка къахьегамеи материальни средствайи лоархIам дикка лакхбеннаб. Бригаде из учет лелаю учетчико.

Ховш ма дий, механизированни бригадашка цхьа тайпа квалификаци йолча болхлошта цхьатарра аванс луш хилар. Из аванс лакх а лу, лох а лу бетта нах балха арабаларга хьежжа. Цу гIулакха къахьегама учет лелаяра кхоачам ба нах арабувлара табель лелайича. Цхьабакъда, бригадиран совхоза администраценеи боккха лоархIам болаш да еррига бригаде малагIа толамаш даьхад хар, хIана аьлча цо йиш хулийт лургдола аванс оттаде, даьнна гIалаташ ханнахьа дIадаха, пайда эцанза диса кхоачамаш лаха. Деча балхийи духхьаларча затратийи учет лелае лаьрххIа журнал леладу оаха. Цу тIа учетчико хIара денна дIаязду деннача авансий оценка тIайола дIадахийта сага-деноши вIаши нийсдара совхозе йолаш йолча расценкех норма-деноши. Цу тайпарча учета системо йиш хулийт бригада болхлошта хIара бетта луш дола аванс цар даьча балхашка хьежжа хургдолаш нийса лоаттаде.

Совхоза кхыча бригадашкара баьхкача болхлоша даь балхаши царех денна алапии кхыча журнала тIа дIаязду. Цу тIа дIаязъю болх баь ха, нарядаш, нормаш, малагIча культураш тIа малагIа балхаш даьд, даьча балхий единицаш, цар дукхал, дIадахийта сага-сахьаташ, баьча балха нормаш, ставка, разряд, алапе сумма.

Бригада членаша совхозе юкъар баьча балхах царна алапи лу совхоза юкъарча нормехи расценкехи. Цар даьккха ахча бригада фондана юкъедода, тIаккха шу йистедаьлча цар шера ийцача авансашка хьежжа нийсдаь дIадехк. Иштта гIулакх эттача даь балхаши царех доагIари къаьсттача журнала тIа дIаязду.

Яьккхача продукце дукхали цунах ехкача доагIаш дари дIаяздеш лаьрххIа журнал да. Из деш совхозо ший гIулакхашка дIадахийтача дIадувча фунеи продукцени мах бу паччахьалкхено уж эцаш луш болча маьхах, хIаьта доакъарах доакъара единицаш лоархI, эцаш болча кена цхьан килограммах луш болча маьхах цун мах а беш. Цу журнала дIа мел яздер дIаязду юххьанцарча документий бокъонех. ХIара итт ди массаза доал цу тIа итогаш ю, декадни планах лаьрхIача реализаце суммал из кIезигагIа хуле, из башхало хилара бахьанаш доашх.

Культураш чуийцай, царга дIадахар лаьрхIа даьннад. Фу деннад 1961 шеро? Бригадо хIара гектара тIара 301 центнер баьца дaараш даьхад. Москве бахача къахьегамхошта 2766 тонн баьца дaараш дахьийтад. Уж дохкарах 183 эзар сом ийцад. Цу тайпара, бригада хIара члено 6,5 эзар сом мах бола продукци кхояьй. Баьца даарий килограммага ши кепиг дахад.

ХIанз тха совхоза цхьаккха болхло шек вац баьца дaараш леладеча механизированни бригадана аккордно-премиальни алапи далар бакъахьа хиларах.

Техника кийча хургъя

КПСС кердача Программо, вай мехка коммунистически общество хьалъяра программо чIоагIа дегаш гIоз а даьха, къахьегама хьинар лакхденна тракторaши юртбоахама кхыйола машинаши чуийнна тоаеш ба «Назрановский» совхоза механизаторaш.

ДIадахача шера тIеххьарча бетта план гаьнна тIехкхоачаш а еш, керда шу хьахулаш ДТ-54 яхача 6 трактора, «Беларусь» яхача шин трактора, хьажкIаш дIаювча кхаь сеялкана 12 культиватора, пхи боал тувсача кхаь нохара, иштта кхыча инвентара ремонт яь яьннаяр Аьлтий-Юртарча отделенера № 4 йолча тракторни бригада коллектив (бригадир нов. Местоев Исрапил). ХIара сменах йола заданеш 140—150 процент кхоачаш а еш, къаьстта дика балхаш ду цу бригаде Мальцев Дмитре, Русанов Николая, Тутаев Бекьхана.

Иштта дика лел юрта боахама техникана ремонт яра балхаш, Аьлтий-Юртарча отделенерча бригадаца социалистически яхье яьннача, Яндерча отделене № 1 йолча тракторни бригаде а. Цу бригаде юрта боахама техникана ремонт еча балха тIа смена заданеш 140—145 процент кхоачаш а еш, дика камаьхал йоалаш къахьег Хамхоев Габос, Часигов Пашас, Хамхоев Вахас, иштта кхы дуккханеша а. Керда шу хьахулаш бригада ремонт яь йистеьккха а дукха техника яр.

Техникана ремонт яра балхаш кхы вогIа лелац Пхьилекъонгий-Юртарча нов. Эстоев Хьажбикар бригадир волча № 2 йолча тракторни бригаде а. Яндерча отделене тракторни бригада коллективаца социалистически яхье яьннача цу бригаде къаьстта дика балхаш ду механизаторaша Тебоев Дауда, Султыгов Махьмадгире, Ажигов Хьажбикара, иштта кхычар а. Смена заданеш 145 а кхы дукхагIа а процент кхоачашъю цар.

Шоайла социалистически яхье а яьнна, «Назрановский» совхоза цу кхаь тракторни бригадай коллективаша дош деннад январь бутт чакхбоаллаш еррига юрта боахама техника ремонт яь йистеяккха. Лелача балхашка хьежача, шек вала везаш дац шоай дош цар кхоачашдергхиларах.

Къаьстта дог гIоздоаккхаш дика къахьег совхоза центральни усадьба механически мастерскерча хIара сменах заданиш 230—250 процент кхоачашъеш волча коммунистически къахьегама ударника Тумгоев СаIида, заданеш 180-190 процент кхоачашъеча токара Сагов Бексолта, балха нормаш денна 170-180 процент кхоачашъеча слесара Кулешов Ивана, планаш 190-200 процент кхоачашъеча Аленик Василе, шоай балха заданеш шолхленца кхоачашъеш болча Хаштыров Хьасана, Тутаев Яхьяс. Шоай берригa низ, еррига говзал балха дIа а луш, массанена а хьокхам телаш йола «Назрановский» совхоза маякаш я уж.

Еррига техника дика кийч а яь, биззача кхоачамца арабоврга бIаьстан балхашта «Назрановский» совхоза механизатораш.

А. ТУМГОЕВ,
КПСС Наьсарен райкома инструктор.

АЛТАЙСКИЙ КРАЙ. *Укх шера 20 шу дуз городе Рубцовскера Алтайски тракторaш ю завод йилла. Юрта боахаме а хьуна промышленносте а Iалаьмате чIоагIа накъайоалаш йола «ДТ-54», «ТДТ--60» яха эзараш трактораш арахийцай заводо. ДIадахача шера планал совнагIа дукха машинаш хьайир цига.*

СУРТА ТIА: дIаяхьийта кийчъяь «ДТ-54» яха трактораш.

Е. Шулепова сурт. ТАСС фотохроника.

ДИКАГIАРИЙ ОПЫТ БАЛХА ЮКЪЕ

ДикагIа пайда эцаргба оахача лаьттаех

Вай республика лакхача лоамашка ядача районех я Советски район. Оахаш дола лаьтташ кIезига хилар бахьан долаш (деррига а 1600 гектар мара дац из) районе керттерабар хьайбай боахам ба. КIезига дале а, долаш долча оахача лаьттаех дикагIа пайда эцар — иштта да хIанз района хьалхашка латта декхар.

КПСС XXII съезда материалаш кхета а яь, оахача лаьттаех пайда эцара хьакъехьа Н. С. Хрущева белгалдаьха гIулакхаш теркал а даь, оахача лаьттай структура эргаяьккха тоае лаьрхIад Советски района юрта боахамерча къахьегамхоша. КIезига хьувкъаш йола культураш ца а ювш, царна меттел дукхагIа дIаювргья дикагIа хьувкъаш, беркатегIа йола культураш.

Кагийча доаханна геттара чIоагIа эшаш йола белок йоаллаш йола дика йол хилийтар духьа оаха дIае лаьрхIад клевер а.

Кердача структурах районе оахача дерригача лаьттах ялата лаьрхIа дIаювча хьажкIаша 33 проценти, доакъара лаьрхIа дIаювча хьажкIаша 25 проценти дIалоацаргда, коартолаша 25 процент, ялата-кхеша — 8 процент, гурахьа дувча кIиво — 7 процент, баьца дaараша — 2 процент.

Цох гуш да районе оахача дерригача лаьттах дуккха а дукхагIа долча даькъ тIа дIаювргьяраш дикагIа хьувкъаш йола хьажкIаши коартолаши хилар. Беррига боахам дегIабоалабара а эггара дукхагIа беркат даргдола никъ ба из. Цул совгIа, белок йоаллача доакъарийца хьайбаш Iалашдар духьа оаха иштта дIаювргья кхеш а.

ДIайийна культураш дикагIа хьувкъаргйолаш лаьтташ тоадар духьа хIара гектара тIа 15—20 тонн моттигера удобренеш яхка а лаьрхIад оаха. Из лоархIамера болх хIанззе а дика дIаболабаьб Ленина цIерахча колхозо. ХьажкIаши коартолаши дIаювргйолча лаьтта хIанзалехьа а 1000 тонн кхо дилла яьннай из.

Юрта боахама культураш дикагIа хьувкъилга а хьайбашта шортта дика доакъар хулийтилга а тешшаме Iалашдеш бола никъ ба дукхагIа беркат хьадоалаш йола культураш мамогга дукхагIа дIаер. Из никъ ба Советски района юрта боахама къахьегамхоша лаьцар а.

П. ДИКОВ,
КПСС Советски райкома секретарь.

Сунженски мехкдаьттахой коллективе чIоагIа сий деш, лоархIаш ва Карабулакски бурув тохара контора ремонтно-прокатни цеха аьшкапхьар Гандалоев Iусман. Соахка цо енна йиъ рационализаторски предложени балха юкъеяхьарах 1,2 эзар сом пайда баьлар.

Цо болх геттара дика беш хилар белгал а доаккхаш, РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай аьшкапхьара Гандалоев Iусмана.

А. БАКАЛЮК.

СУРТА ТIА: Гандалоев Iусман.

Жа Iу Мулис Мамаев

Жа кхоабача «Терский» совхоза воккхагIа вола жа Iу Мулис Мамаев вувца ца хозаш саг хуле тамаш я Наурски районе. «Из тха дикагIа вола жа Iу ва. Шоай болх тIехбаьнна дика беш ба цун бригадацара бараш», — йоах цунах а цун бригадах а совхоза керттерча зоотехника нов. Джакаева. Дахкаш долча жех вIашагIтехача шин Iула гIулакх деш я Мамаева бригада.

Царех цхьан Iулацара жа хIанз а дахкаш да. Ший ханнахьа а дика а кийчо яьй Мулиса цу бехктокхамерча гIулакха. Ахкан ханнехьа а керда Iодаьча Iоахараштa лаьрхIа Iай а йIайха хургйолаш помещени яьй, желашта ремонт яьй.

Бригадо ханнахьа хьакха а хьекха желашта юхxе вIашка а теха дIаоттаяьй 50 тонн йол. Иштта кийчъяьй цига 700 тонн хьажкIий силос а. Жа дахкачеи Iоахарий ноаноех доахачеи хана нана-жа концентратащца а кхыча доакъарца а нийса кхабар бахьан долаш цхьаккха а Iаьхар беннабац бригаде Iодаьча Iоахарех.

Докхадеча хана мара ноаношца хургдоацаш ноаноех къоастадаь леладу Мамаева бригадо Iоахарий. Из чIоагIа пайдане гIулакх да. Даьжа ухача жена тIехьара Iоахарий дIакъестадеш хилча пехкашта хулача лазарех лоралу Iоахарий. Цул совнагIа ноаношта тIехьа лелаш хилча, гIум а юаш, ченашта лазараш хул царна.

Мамаева бригаде деш дола цхьаькха гIулакх а да чIоагIа пайдане. Iан хана женеи Iоахараштеи деш дола кIалхьарцараш дIа а ца доахаш, царна тIехнахьа юха а керда кIалхьарцар а деш дут, тIаккха жена йIайхагIа хул, шелалца хулаш дола лазараш хилац, къахьегам аттача боал.

Март бетта дахка долалургдолаш да Мамаева бригада шоллагIча Iулацара жа а. «ХIара жево Iобеш бола Iаьхар унахцIена а онке а хилийтара беррига тхоай низ тIабохийтаргба оаха, дизза кхоачашде хьожаргда хьайбашкара йоала продукци алсамъяккхара даькъе парте хьалхашка оттадаь декхараш», — йоах Мамаева.

Ше гIулакх деш дола деррига жа шин шера кхозза дахкилга а, хIара 100 жийна тIехьа 140—150 Iаьхар хьалкхебелга а Iалашдергда жа Iуно Мулис Мамаева, — иштта да вай мехка сихагIа коммунизм хьалъяра тIабер забе беррига низ, яхача хьамсарча парте кхайкарала цо луш дола жоп.

О. КОДЗОЕВ,
(тха собкор).

КУЙБЫШЕВСКИ ОБЛАСТЬ. Дика къахьегама толамаш доах «Красноярский» совхоза шоллагIча отделенерча хьайбаш леладераша. Къаьстта дика къахьег доярказша З. Федорован А. Голомазован. Цхьайтта бетта хьалхарчо 41.617 килограмми шоллагIчо 45.729 килограмми шура яьккхай цар. Шоаш шера тIаийца декхар ханал цхьа бутт хьалха кхоачашдир цар шинне а.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) зоотехник Н. Богданов къамаьл деш воалл доярказща З. Федотовайцеи А. Голомазовайцеи.

А. БРЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ГОРОХ ПАЙДАНЕ КУЛЬТУРА Я

ПАРТЕ XXII-ча съезде массава раьза а волаш тIаийцача кердача Программа тIа оттадаьд Российски Федераце юртбоахама продукци 3,6-зза, дулх диазза, шура 3-зза гаргга дукхагIа йоаккхилга. Уж продукташ дукхагIа йоахаргйола наьккъаш хьахьекхад парте XXII-ча исторически съездо.

Уж дукхагIа йоахаргья керттерча даькъе лаьттанцареи хьайбайи боахам шербарца, хIара гектара тIара доакъараш дукхагIа дахарца, кIезига хьувкъам луш йолча культураштa меттел дукхагIа хьувкъам луш йола культураш, къаьстта дукхагIа ялати бобови культураши, дIаерца.

Грозненски сомий-баьца даарий совхозо фуна лаьрхIа дIаювш горох лелаю 10 шу да. Совхозо дIаювча доакъара культураштa юкъе 15 процент лоац горохо. Зернобобови культураш кхееш хиларо торо хулийт Нохч-ГIалгIайченна лоаллаха ядача республикайи краяйи дуккхача колхозашка а совхозашка а доакъарий рационашкара белок алсамъяккха. Къаьстта чIоагIа лоархIам бу хьажкIа силос йоллача хана цунах кхейи горохеи баьцаш эяра. Ишта еллача силосаца протеин 30 процент дукхагIа хул цIенача хьажкIех еллачул. ГIожа доакъар ата а аьте, цунах силос а тохаш, из ехк доаханна.

Ставрополье чина яхача баьцал а доакъарий кхеел а дикагIа лоархI горох. Гороха агротехника опыт Iояьчул тIехьагIа Изобильненски сортоучасткана гучадаьннад, тIоадал йолчеи оасарах цIена долчеи лаьттaшка дIайийнача цу культурах пайда дукхагIа боалаш хилар. Горох дIае оахаш йола зябь кIоарга хила еза, 27 сантиметрал тIийхагIа йоацаш. БIаьстан юхье эггара хьалха аргIе даха йиш хиннача хана макхаш а даьха кхашкара тIоадал соцае а эггара хьалхара культураш дIаювча хана кенаца горох дIае а еза.

Укх тIеххьарча хана мехкарча опытни учрежденеша лаьрхIад хьалхагIа чуэца йиш хилийтар духьа горох Iана кIал гIоргйолаш дIае. Цудухьа республикерча опытни станцеша укх шерре а денз опыташ йолае еза Iана кIал йохийташ горох кхеяра. Кхаьчача горохах 22—30 процент белокаш хул. Шелал дика ловш культура я горох. 2 градус йIовхал хилча а тIайоал из. Цхьабакъда, из дикагIа тIайоал 6—15 градус йIовхал йолча хана.

ЦIенача оахам тIа, хIара гектара тIа 250 килограмм а йолаш, сеялкащца дIаюв горох. Из дIайийначул тIехьагIа кхай тIа гIолла еза хIама токхае еза. Горох дIайийнача лаьтта минеральни удобренеех эггара дикагIа я гектара тIа 2—3 центнер лоархIаш суперфосфати цхьа центнер лоархIаш хлористи калийи техача. Горох дIаюврг йолча лаьтта органически удобренеш тохац, хIана аьлча цун овлаш тIа хьахулача йоархIаша азот дукха чуоз лаьттара. ХIаьта цхьан гектара тIара 30 центнер горох йоалаш хилча цо лаьттанца 75 килограмм азот дут. Из хул 15 тонн кхон маьха, цудухьа горох хиннача лаьтта тIехьагIа кхыйола юртбоахама культураш дIаер чIоагIа пайдане да. Белодонна а «Ранни мозговой» а яхача сортех йола консервни горох кхеьча Грозненски сомий-баьца даарий совхоза агрономаша Раиса Климовна Татаренкоси Василий Иванович Блошкинеи 1957—1959 шерашка хIара гектара тIара 30 центнер горох яьккхар. Дукхалгеи кIезигалгеи диллача цхьатарра долча лаьттара кеначул 4—6-зза дукхагIа белокаш еннай гороха. ХIаьта а горохи хьажкIаши дIаер гIойленагIа хилар гучадоллашехьа а, КПСС XXII-гIа съезд хинначул тIехьагIа мара севооборота юкъера дIабаккханзар кен Грозненски сомий-баьца даарий совхоза дирекце.

Дуккхача шерашка ший боахам а республикера колхозаши совхозаши а фуца Iалашъярал совгIа, совхозо дуккха миллионаш пайдаш даьхад горохах, вагонаш ювтташ гороха фу кхахьийтад Дагестана, Къилбаседа-ХIирий, Черсий - Балкхарой, Мордовски АССР-ашта.

Гороха фу дIадув СОН-2,8 а СОД-24 а яхача сеялкащца, мугIараштa юкъе 15 сантиметр а йолаш, кIоаргал 3—5 сантиметр а долаш. Кхы тIийхагIа уж дIайийча догIо хьагуча а яьхе, оалхазараша юъ уж.

ДIайийнача гороха деш дола гIулакх да мугIараштa юкъе культиваци яр, йоачан ца тоэ, хий дехка харшаш а доахаш, хий дехкар.

Механизмащца горох чуэцача хана халонаш духьал увттaлуш хилар бахьан долаш Грозненски совхоза агрономашеи механизатoрашеи укх шера лаьрхIад цу гIулакха аьнна тоаяьча тракторах йоаллаеча косилкаца горох чуэца. Йокъаяь а цIенъяь а яьнна горох чуйохка бIаьстан юххье денз цIена муша галеш кийчдеш я совхоз.

Кхачанна а фуна а лаьрхIа йолча гороха чIоагIа кхераме я Брухус е горохови совка оалаш йола чоапилг. Из чоапилг йийбачул тIехьагIа яа а дIае а пайдана йоацача йоаккх цо горох, цудухьа из дегIайоагIача хана цунах гексахлоран яха молхаш тоха еза, хIаьта, нагахьа санна фуна йолча горохах из лета хуле, цунах а из молха тоха еза.

ДIайийна хIамаш хий детташ кхееш болча Грозненски экспериментальни боахамо 1950—1953 шера яьча опыташа хьахьекхад, горох чуийцача лаьттaшка свеклаш дIае йиш хилар а 350 центнерага кхаччалца цхьан гектара тIара уж йоалаш хилар а.

Нохч-ГIалгIай мехкарча хиш дехкача лаьттaшка дIайийна горох чуийцачул тIехьагIа, цига хьажкIаш дIаер чIоагIа пайдане да.

Н. ЛЕПОРИНСКИЙ,
агроном.

Йиълаг1ча республикански смотрана—йизза кийчо

Халкъа талантий смотраш елга вай республике традиционни гIулакх а хинна дIадоладеннад, хIара шера дездеш дола самодеятельни коллективай цIей хиннад царех.

Смотраш ю дукхха къахьегамхой искусствана юкъеозар духьа, искусства вай халкъацара бувзам чIоагIбар духьа.

ХIанз, хургвола саг хьалкхевеча хана, чIоагIа лоархIам болаш я художественни самодеятельность, цудухьа дукха къахьега деза художественни самодеятельноста юкъе нах дукхагIа чуозара, цун идейно-художественни боарам лакхбара.

Парте XXII-ча съезда решенешка чIоагIа уйла тIайохийт, идеологически балха лоархIамегIа дола дакъа хиларах тарра, къахьегамхошта эстетически кхетам балара.

33 эзар саг юкъе а волаш, вешта аьлча II-ча республикански смотре хиннарел шозза дукхагIа болча наха дакъа а лоацаш, художественни самодеятельноста кхоалагIа республикански смотр хилар дIадахача шера юххье. Смотрашка дакъа лоацаш яр культура цIеношкеи клубашкеи вIашагIъехка, тайп-тайпара жанраш йола 996 коллектив. Тайп-тайпара репертуараш кийчъяра новкъостал дир эзар совгIча нохчгIалгIай кхалсаго сцене дакъа а лоацаш хиннача смотро.

ДIадахача шера смотре духхьашха дакъа лаьцар вай республикерча маякий, колхозийи совхозийи толашагIа болча наьха сийле гойташ йолча, тематически программашца болх баьча агитбригадаша.

Нохч-ГIалгIайчен халкъий доттагIал чIоагIлуш хилар цIаькха а хьахьокхаш а наьха безам чIоаггIа тIабодаш а яр смотр. Цо хьахьекхар, республика юрташка иллейи халхареи искусство дIахо дегIаухаш хилар. Еррига а смотре дакъа лаьцар 9000 саг юкъе а волаш йолча 259 иллейи халхареи коллективаша.

Иллей коллективай репертуар дукхагIча даькъе советски композиторий, эрсийи нохчгIалгIайи халкъа ашарех латташ яр.

ДIаяхача смотре духхьашха вIашагIъехка яр нохч-гIалгIай кхалнаьха иллей коллективаш. Курчалой района Алероевски юрта клуберча нохчий мехкарий хоро чIоагIа безаме даьккхар «Мехкарий илли». ГIалгIай кхалнаьха хор духхьашха вIашагIъелла яр Наьсарен-Вокзалерча хIамаш тегача фабрике. Смотра итогашка хьежачул тIехьагIа цунна елар 3-ча степена диплом. ЧIоагIа дика иллеш аьлар Саясановски районера енача 100 гаргга нохчий йоI юкъе а йолаш хиннача мехкарий хоро. Иллеш оалаш дуккха кхалнаьха хораш яр Ножай-Юрта, Советски, Надтеречни, кхыча районашкара а.

III-ча республикански художественни самодеятельноста смотрах даьлла, бакъахьара лархIа мегаргдолаш цхьаькха гIулакх дар концертни программаш оттаеча юкъе дакъа лоацаш литературно-художественнии музыкальнии произведеней самодеятельни автораш хилар.

Оттадеча концерта культуреи техникеи лакхъеннай. ДукхагIа ду сюжетни халхараш, халкъий доттагIал гойташ дола керда халхараш Iомадаьд.

Сихденна смотрага кийчо еш льттача юккъе кийчйир республикански изобразительни искусства выставка. Цига дакъа лоацаш хиннача 53 самодеятельни художнико хьачубенна 262 болх бар. Выставке хьокха оттаяь яр графика, живопись, скульптура.

Художественни самодеятельность дегIайоалаеш цхьадола толамаш даьхадале а, тоъал доккхий кхоачамбоацараш а гучадаьхар III-ча республикански смотро. ХIанзарча темаех язъяь советски композиторий керда произведенеш кхоачамхиллал юкъекхихьаяц дуккхача хоровой коллективай репертуара. Художественни самодеятельноста тайп-тайпарча жанрашка гIолла кIезига бийцаб балхаш тIа хьалха латтараши производства новатораши.

Цхьан тайпара оттаяь яр дуккхача хоровой коллективай репертуар. Смотре кIезига яр музыкально-оркестрови коллективаш. Оркестрий репертуар къе яр, хIама белгалдоаккхаш лакхацар ашараш.

Цунна бехке я репертуар дика оттаяьйий хьожаш ца хинна районни культура отделаш, республика оргкомитет. Цар из мело яр бахьан долаш чулоацам эсала бар программана юкъекхихьача цхьайолча номерий.

ДIаяха смотр кийчъеча хана хинна доккха кхоачамбоацар дар, цхьайола районаш из кийчъе тIехьа тохаенна хилар а нах дукхагIа юкъеэзача гIоне из дика хилара бала боацаш хинна хилар а. Цунах а гуш да художественни самодеятельностана моттигашка во доал даь хилар. Цул совгIа, во болх баьб самодеятельноста кулгалхошца-общественникашца.

ХIанз культурни фронта болхлошта хьалхашка латта цIенхашттара декхар да вай республика художественни самодеятельноста балхацара гучадаьнна дика хIамаш IV-гIа республикански смотр хулача хана а цул тIехьагIа а карара ца доалийташ чакхдахар.

ДIахо болх чIоагIагIа бе беза самодеятельностана нах дукхагIа юкъеозара, къаьстта а кагирхой, халкъа самодеятельни искусство дегIайоалаеча хана хинна а III-гIа республикански смотр кийчъеши чакхйоаккхаши, из чакхъяьнначул тIехьагIеи гучадаьнна а кхоачамбоацараш дIадахара.

Керттера де дезар да самодеятельни искусства массе тайпа жанраш дIахо дукхагIа дегIайоалаяр.

Репертуар дикагIа хилийта а советски автораша хIанзарча темаех язъьйча произведенеш цара дикагIа йола репертуар харжара цIенхаштта уйла е а еза, дукхагIа болх бе беза нохчгIалгIай халкъа искусства репертуар вIашагIйоллар духьа. Хоровой коллективай болх тоабе беза дуккха тайп-тайпара дика оазаш йола хораш вIашагIйохкаш а дегIаккхувлаш а. Уж ца хилча хоровой искусство дегIайоалалаюларгьяц.

Художественни самодеятельность дегIайоалае езаш культура болхлошта хьалхашка латта декхараш кхоачашдар а керда халкъа таланташ гучаяхар а духьа КПСС Нохч-ГIалгIай обкомои Министрий Советои баьча соцамга хьежжа, облсовпрофацеи ВЛКСМ обкомацеи цхьана, укх шера IV-гIа республикански художественни самодеятельноста смотр оттае лаьрхIад культура Министерства.

Смотр оттаеча хана къаьстта уйла тIаяхийта еза самодеятельни коллективайи къаьсткъаьстача исполнителийи репертуара идейно-художественни боарам лакхбара, агитбригадаша оттадеча концертийи выступленейи программашта юкъе хIанзара советски гIулакхаш, КПСС XXII-ча съезда решенешка белгалъяь сийлахь-йоккха коммунизм хьалъяра программа кхоачашъяр духьа советски халкъо лоаттабу къовсам, республикерча къахьегамхой вахар хьахьокхаш йола произведенеш а къаьнарча замах юхедисача воча гIулакхашта духьала къовсам лоаттабара тIахьехам беш йола произведенеш а яхьара, массе тайпа жанраш шерра дегIайоалаяра, предприятей, колхозий, совхозий къахьегама гIулакхаш дувцаш дола керда иллеш, халхараш, частушкаш хьадеча моттигера автораш дукхагIа юкъеозара, керда халкъа таланташ хьагучаяхара а уж творчески дегIайоалаергйола хьалаш вIашIехьдахара а, предприятешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча художественни кружокашта кулгалдара общественникаш дукхагIа юкъеозара, искусства болхлоша художественни самодеятельностана шефство лелаелга вIаштIехьдаккхара, предприятешка, дешара заведенешка, культура ЦIеношка, клубашка массаза а болх бергбола художественни самодеятельноста коллективаш вIашагIйохкара.

Смотре дакъа лоац драматически, музыкальни, иллей, халхарий коллективаша, вокальни ансамблаша, квартеташа, трио, дуэташа, солисташа-иллиалархоша, искусства массе тайпа жанраш гойтача къаьст-къаьстача наха, изобразительни искусства кружокаша, художникал дезараша, массе тайпа прикладной искусства мастераша.

Смотр кийчъеча а чакхйоаккхача а хана хIара культура ЦIагIа а клубе а вIашагIйолла еза массаза болх беш йола, моттигерча темаех — промышленнии юртбоахамеи производстве хьалха латтарий опытах — шерра пайда эцаргболаш а шоаш еш йола выступленеш вай маякашта хетаергйолаш а, тунеядцашта, лодыраштa, пьяницашта, кхыболча зуламерча вахара никъ лелабеча наха критика ергйолаш а йола художественни самодеятельни коллективаш.

IV-ча смотре дакъа лоацарий оаз екаш хила еза фермашка, красни уголокашка, клубашка, вай парте сийлахь-доккхача документо — вай мехка коммунизм хьалъяра Программо — белгалдаь хIамаш кхоачашдар духьа къовсам лоаттабеш болча колхозхошеи болхлошеи хIанз шоай хьинар ца кходеш къахьегаш мел йолча моттигашка.

Р. НАУРБИЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура министра заместитель.

Грознерча № 2 йолча барзкъаш тегача фабрике мотористкалла болх беш, хIара денна балха нормаш 135—140 процент кхоачашъеш я коммунистически къахьегама ударник Сагипова Мухажар.

Сурта тIа: Сагиповас хьаяьча продукце дикалга хьожаш йоалл мастер Львова Мария.

И. ПЛИЕВА сурт.

1962-ча ШЕРА МАЛХ ЛАЦАР

Москва. (ТАСС). Укх шера шозза малх лоацаргба. Беррига къайлабоалаш малх лоацаргба 5-ча феврале, хIаьта 31-ча июле — гIозара хьисапе бIаргагуш. Советски Союза территоре тIара гуш хургдац из малх лацар.

ТIехьа-тIайоагIача хана хургдола малх лацара гIулакх дувца, аьнна, Ерриг-союзни астрономо-геодезически общества Iилман секретарагара М. М. Дагаевайгара дийхар ТАСС-а корреспонденто.

Беррига лоацаш а кIезиг-кIезига лоацаш а 2150-гIа шу хьахиллалца лоацаргболча маьлха календарь оттадаьд советски астрономаша, аьлар цо.

Вай мехкара бIарга а гуш эггара хьалха беррига малх лоацаргба 1968-ча шера 22-ча сентябре. Малх лацар эггара дукхагIа гургда СибарегIени Арктикаи районашкара.

Малх лацар зувлга боккха практически лоархIам болаш гIулакх да. Бетта лелара теори дикагIа кхетае торо хулийт цо. Цхьадола дакъа Бетто къайла а даьккха, марса хьисапе гуча Маьлха зембаккхарца бу из къоастам. Цунца цхьана Iомабу Маьлха арахьара гом а, хIанз укх сахьате астрономаша деча тохкамий керттера дола, цун арахьара корона а.

Саг кхетаву коллективо

Цхьан сарахьа ший новкъосташца улицах чакхвоалаш дийла латтача цIен корах мозийи комараши лувца хIама чутессаяр «Красный молот» завода № 4 йолча кузнечно-прессови цеха прессай наладчика нов. Найденова. Шоашка гIолла телевизоро хьокхача передачага хьожаш хинна цIагIара фусамдаьй чIоагIа корзагIбаьннабар. Дукха ха ялалехьа хулиганаш лийцар. Грознерча халкъа суда комиссе хулиганий дош общественни суде дувца дIачуделар.

Дош дийцар цеха коллективе. Цехе яьча общественни суде эгIазалца къамаьлаш дир мастера Д. Булатова, аьшкапхьара В. Малинина, иштта кхыбараша а. Геттара эхь хетар коллектива шоай болхло бахьан долаш. Эхь хетар Найденовна шийна а. Цу тайпара гIулакх кхы ца нийсдалийта дош делар цо. Нов. Найденова деннача дешах тийшар коллектив а комсомольски организаци а. ДIахо массаза а цунга хьожаш яр коллектив. Цо лаьрхIар махулла сихагIа общественни балха из юкъеоза.

ХIанз 4-ча «Б» класса пионервожати ва Найденов. Касткаста ух из бераш долча, хIаьта бераш шоаш а хул заводе даьхке. Производственни а общественни а цхьаккха гIулакх дIадахийтац цо дакъа ца лоацаш.

ДIахо ший общеобразовательни кхетам лакхбара шоферий курсе деша ваха кийчлуш ва нов. Найденов.

М. ЛУШОВА,
«Красный молот» завода № 4 йолча цеха инженер-технолог.

Эстонски ССР. Республика совнархоза силикальцита Iилма-тохкамеи проектнии института творчески коллективо кийчбаь «Дезинтеграторни способаца кIира-гIомара (силикальцитни) изделеш хьаяра технологи кийчъяри производствана юкъеяхьари» яха болх хьачубеннаб 1962-ча шера Ленински премеш яхара. Цу балха тIа хьахьекха теоретическии технологическии тохкамаш ларде а лаьца, авторски коллективо ше дакъа а лоацаш вIаштIехьдаьккхад силикальцитни гIишлоний конструкцеши изделеши дуккха хьаелга.

Сурта тIа: института творчески коллектив (аьттехьара аьрдехьа) — Iилман даькъера директора заместитель Иоганнес Хинт, силикальцита технологии физико-математически свойстваши тохкача отдела начальник Лейгер Ванаселья, секторий начальникаш Лео Раннамяги, Карл Эскуссон, Эндель Мокс.

З. ТРЕЛИНАЙ сурт. **ТАСС фотохроника.**

Дика салеIад бераша

ЧIоагIа сакъердаме а безаме а чакхъяьлар Iана каникулаш республикански пионерий Двореце. Хоза кийчъяьча Дворец цIеношка дика салеIад бераша.

Шо-шоай деношка утренникашка хьийха хинна зIамагIа дола бераш елка чулаттача зале дигалехьа фаьлгий цIагIа кхийлад. Цига самодеятельни теникий театра коллективо сакъердаме постановкаш увттаяьй. Дика вIаштIехьбаьккхабар доккхагIа дола бераш тайп-тайпарча ловзоргех ловзара а керда иллеш Iомадара а болх.

ХIара дийнахьа деррига бераш хулар кулгаш а лаьце елка гонахьа ловзаш, иллеш оалаш, стихотворенеш ешаш, тайп-тайпара халхараш деш.

Геттара дика сакъийрдар бераша керда шу хьатIаэттача шоллагIчеи кхоалагIчеи деношка. Хоза кийчъяьча сцена тIа «Красная шапочка», «Золушка», «Доктор Айболит», иштта кхыдолча фаьлгий постановкаш увттаяьй бераштa. Хоза хийтар царна хьунагIарча поляне ягIа елка пхьагалгаша, цогалаша, Снегурочкас кийчъеш. Шахматех ловзача чана кIоригий, тайп-тайпара акробатически этюдаш еш а халхараш деш а долча кхыча оакхарий ролаш ловзаеш хилар бераш.

Геттара гIаддолхар бераш Дед-Мороз бIаргавайча. Цунца цар тайп-тайпара иллеш оалар, стихотворенеш ешар, ловзоргех ловзар. Утренникашка вIашагIдеттаденнача дерригача берашка кердача шера дика дешара, шоайла доттагIал леладара, ираз долаш дахара ловца баьккхар Дед-Мороза.

И. КАЛИНИНА,
Республикански пионерий Дворецa завуч.

Дукха дешархой хиннаб музее

Iана каникулех тайп-тайпарча школашкара дукха дешархой хилар Первомайски района Мужечарча Орджоникидзе цIерахча музее баьхка. Цига уж хьежар хоза кийчъяьча экспонаташка, цIи хезача революционера С. Орджоникидзе лелабаь никъ бувцаш йолча материалашка, цу хьакъехьа йийшача лекцешка ладийгIад цар. Музее хиннача дешархоша шоашта хетараш дIаяздаьд впечатлене книжка тIа. Иштта Орджоникидзе цIерахча музее баьхкача Грознерча № 6 йолча школа-интерната дешархоша книжка тIа язъяьй кийчъяьча музеяна шоаш раьза хилара предложени.

200 гаргга саг хилар каникулех музее баьхка.

С. ХАЦИЕВ,
Орджоникидзе цIерахча музея заведующи.

Хестае йоагIаш хестаю бригада

Наурски района «Терский» яхача совхоза отделенешка март бетта мара жа дахкаргдеце а жа Iушта цу гIулакха мел эшар Iалашдаь баьннаб боахама бригада къахьегамхой. Жа дахкача решташи щиташи кийчъярал совгIа ханнахьа деррига жа чудоахкача желашта, жа Iуй бахача цIеношта ремонт яьй цар. Из болх бар бахьан долаш чIоагIа баркал аьннад бригадана 4-ча отделенерча жа Iуша.

Дика опыт йола бригадир П. Умаров керте латтача боахама бригада хIара шерра-шера деррига ремонтнийи гIишлонийи балхаш Iа хьатIадалехьа чакхдоах. Масала, хьайбаш чудоахкача помещенешта ремонт яьй, юртбоахама инвентарь кийчъю. Бригада массайолча культиваторашта, нохараштa, сеялкашта, иштта кхыча инвентара а ремонт е тIаийцад.

ХIанзале ерригача сеялкашта, 17 навесной нохараштa, 160 макхана ремонт яьй нов. Умарова бригада. Цул совгIа, тракторно-полеводчески бригадашта эшача 16 бестаркана а яьй цар ремонт.

Ремонт еча къаьстта дика къахьийгад аьшкапхьараша И. Ангунома, А. Довлетмурзиева, С.-А. Махмудова, С. Ибрагимова, плотникаша Т. Дулуева, И. Висханова, М. Ахмадова.

Барти цхьоагIои йолаш къахьег боахама коллективо укх шера совхоза 4-ча отделене хьакхарч лелае керда свинарник хьалъеча а. Из свинарник оттаяьча ханал хьалха йистеяккха лаьрхIад боахама бригада.

И. ПЕТРУХИН.

Хроника

Ваь 50 шу даларца дийзза, шийгара доккха беркат а доалаш Нохч-ГIалгIайчен унахцIено лораяра органашка цо дукхача хана болх бар белгал а доаккхаш, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота еннай Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министра заместитела **ЦУТИЕВ** Дауда Iумара.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

„ДОШО ШЕРАШ“?—КЪАЬНАРА ЛАГIАШ, БАЬДЕ ГОРИЗОНТАШ

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ОБЗОР

Дог доахилга йоацача а гIайгIанеча а хьалашка тIадера къаьнача дуненна Керда шу. Кхы дог деладергдолаш дац укх деношка буржуазни кепа йоазон тIа гучадувла хургдолчох дувцараш. ДIадаьннача шера итогел толаш дац хьатIадоагIача шера хургда яхаш дувцараш а. «Из шу кхы а вогIа хила мегаш дар, ала тарлу пессимисташа, дикагIа хила мегаш дар из, ала тарлу оптимисташа, цхьабакъда, из дика дар, аьнна цхьанне а аргдац». Францена цу тайпара хиннарг лаьрхIар дIадаха шу «Эко» яхача газето — французски доал деча гIозарий органо. Кхы кана даьнна хIама хургда яхац газето укх кердача шера а. Цо яхачоа тIехьа да «Йоркшир пост» яха английски газет. «1962 шерара вахар миштад дуненна хайначул тIехьагIа, — язду цу консервативни газето, — 1961 шу дика дар, аьнна хетадала мег цунна». Газето дувцар-м ший капиталистически дуне да.

Наггахьа мара ца хулача тайпара дог тийша язду английски кепа йоазоно дунен халкъашта юкъера ший мехка лоархIам лохбенна хиларах, цун чура а арахьара а экономически халонаш чIоагIъенна хиларах. «Долла хIама юхамаччахьа лелаш хьаденад», — яхаш язду «Тайм энд тайд» яхача кIиранна цкъа арадувлача газето. ДIадахача шера мехка хьалхашка увтташ хинна «критически проблемаш» ше ювцаш, «Дейли телеграф» яхача газето бер са ца тедеш соцам ба: «ХIаьта, уж проблемаш-м, дукха хIама ца эшшаш ерригаш а, 1962 шера тIайисай».

Леш латтача ший колониальни имперене дилла доккха таьзет долча ханна тIадера 1962 шу салазаровски Португалена. Из деррига а кIалхьош дар керда шу хьахиннача хьалхарча дийнахье а Португале чухь, цун къулбехьарча даькъ тIа, восстани хилар. «Нью-Йорк геральд трибюно» яхачох «Салазара шийна бIарга мел дайнар дицдир» цо. Мехка чура террор кхы а дукхагIа чIоагIйир фашистски диктаторо. Цу ханна хьакхайкадир цо Португале ООН-а юкъера хьаяла безам хилар. Салазар раьза воацаш ва ший союзникаша (США, Англе, Франце, кхычар) яххашехьа а, португальски колонизатораш Инде ший территорера лелхабарах из бехке ца яра. Цигга гуча а яьлар, Азеи Африкаи мехкаша чIоаггIа хьал а лаьцар, хоадам боллаш йола Советски Союзеи вокх социалистически мехкийи антиколониальни позици. Цу гIулакхо хIанз чIоаггIа корзагIъяьхай керттера империалистически державаш. Укх гарггарча деношка Вашингтоне лаьрххIа англо-американски консультацеш хургйолаш я «ООН-а болх тоабергбола наькIаш» дувцаш.

Январь — юбилейни бутт ба 1961 шу долалуш США Iаьдала керте эттача демократически партена. Доазол дехьарча кепа йоазоно, къаьстта а американскичо, итогаш ю хIанз президентал деш Кеннеде даьккхача хьалхарча шера. Дагаухийт хоржамаш хилале хьалххагIа цо даь къамаьлаш а дунен халкъашта юкъерчеи чурчеи гIулакхашта мохк «кердача лагIаш тIа» боаккхаргба, арахьарча политико чукхесса мохк кIалхаргбоаккхаргба, чIоаггIа лохденна дунен халкъашта юкъера цун сий лакхдергда, США экономически дегIаяра темпаш лакхъергъя, бе болх боацаш дуккха нах хилар дIадоаккхаргда, дуккхача шерашка американски фермерашта тIалатта хала проблемаш къоастаергъя, бахача наьха граждански демократически бокъонаш кхоачашъелга Iалашдергда, «60-гIа шераш дошо» дергда... яхаш цо чIоаггIа кхайкадеш денна дош а.

Хинна даьннар малагIа да? Факташка хьожаргда вай. Арахьара политически кризис вIалла а дIаяккханза я. Керда вашингтонски лидераш хIанз а къаьнарча концепцешта юкъе боахкаш ба. Кхыча мехкашцарча гIулакхашка, цу даькъе Советски Союзацарча гIулакхашка а низа принцип а лелаеш дунен халкъашта юкъера кхохкам чIоагIбара, тIема бюджет совъяхара, сихдаь герз хьадара, эггара саготагIа йола проблемаш — массане а цIендаь герз дIадаккхар, Германера гIулакхаш машарца къоастадар, Малхбузен Германера хьаллер тIа даккхар — къоастае ца тигара никъ кхухьаш хьаенай Вашингтон.

Кердача шера эггара хьалхара ший совещанеш Пентагона кулгалхошца йир президента. 2—3 январе дийцар «машарерча хана рекордни йола тIема бюджет конгресса тIа миштa хьоргьяр-хьогI» яха дош. Дагадохийтаргда вай, дIадахача шера США-с тIема гIулакхашта хьахийца ахча 6 миллиард доллар дукхагIа хинна хилар. ХIанз кхы а 1,5 миллиард доллар совгIа тIема расходаш дукхагIа елга дувц. Из мехка исторе чухь рекордни тIема бюджет хургья, нагахьа санна шоллагIа дунен тIом лаьтта кхо шу ца дийцача.

США политика кхы эргаяьнна хилар гуш дац цун къулбехьарча лоалахошцарча гIулакхашка а. Сихъяь кийчо еш латт США-га хьалхле а йолаш, континентера вож мехкаш Вашингтоно Кубана духьала леладеча агрессивни гIулакхашта юкъеозар духьа 22 январе гулъергйолча, американски паччахьалкхений кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещанена.

Кхыметтел правительстваца дикача дагара болча комментаторашта а магац США арахьарча политикана юкъера «керда лагIаш» лаха. Джозеф Олсопа хетачох, Кеннеде правительство президент Iаьдала керте эттача хана денз арахьарча политика даькъе цхьан кризисагара вокх кризисага ювлаш хьайоагIа. «Вашингтон пост энд таймс геральдерча» обозревателa Мардера хетачох, США политика «хьувзаш болча наькъ тIа латт».

Дукха эргадаьнна хIама дац чурча гIулакхашка а. Американски экономика дегIаахара темпаш дIадахача шера дуккха а лохагIа хилар, цул хьалхагIа дIаихача шерашкарчул.

Кердача правительства чакхйоахаргья аьнна хинна чухьара дика реформаш каьхата тIа дIаязъяьча йисай. ТIема гIулакхашта эшачоа духьале йоацаш ахча дIахецаш хиннача конгресса тIеххьарча сессе законаца чIоагIде тиганзар кхыметтел социальни Iалашон системах къабеннача наха дарба дар а школашта новкъостал дар а санна дола гIулакхаш. Хьабе болх боацаш даим нах хилара духьала къовсам лоаттабеш лерттIа хIама данзар цо, тIехьашка теттар юртбоахама мигка программа, цхьаккха хIама данзар граждански демократически бокъонаш Iалашъяра. Цу даькъе кхыметтел белгалйоалаш регресс а холу. Мехкара фашисташха дола ультрааьттехьера гIозараш тоъал даьржад. Правительства ше а тIа-тIа чIоагIагIа низаш ду прогрессивни организацештеи цар деятелаштеи. 10 январе хьаеллаpгйолча, аргIанна йоагIача конгресса сессега а дог доахийла йолаш цхьаккха хIама дац, хоржамаш хилале хьалххагIа ше денна дош демократически парте кхоачашдерг ма дий аьнна. Хетаргахьа, йоах, тIема гIулакхашта йола расходаш сессе раьза а хинна чIоагIъергья, хIаьта халкъа вахар аттача доаккхаргдолаш йола моллагIа а предложенеш хIанз а дIатIа эцаргьяц. Цунах гуш да американски политика дIадахача шера ший къаьнарча лагIа тIа лаьтта хилар. Хулийтаргья яьха «керда горизонташ» а хIанз укх сахьата гуш яц. Вашингтона политически горизонт ше хиннача тайпара Iаьржа йолаш юс.

И. ЛАПИЦКИЙ.

СЕРДАЛО
4-гIа оагI. 11 январь, 1962 шу.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал— **«Сесаг йоацачун вахар»**
Долалу: 10, 12.20, 2.40, 5, 7.20, 9.40.
ЗIамига зал № 1—**«Фронта бераш»**
Долалу 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.30, 9.30.
ЗIамига зал № 2—**«Фронта бераш»**
Долалу: 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.50, 9.50.
ЗIамига зал № 3—**«Сесаг йоацачун вахар»**
Долалу: 9.30, 11.50, 2.10, 4.30, 7.40, 10.

«Родина» яхача кинотеатре

«Сесаг йоацачун вахар».
Долалу: 10, 2.30, 7.15, 9.20.
«Аида»
Долалу: 12.15, сайрийна 5 сахьат даьлча.
ДIаьхдаь сеанс— **«Японе вIашагIкхетар»**
Долалу: 9.20.

Городе Грозне, Краснознаменни улицагIа, 91, кв. 10 яхача **Ващаева** Елена Евдокимовнас суде деннад г. Грозне, Ленина улицагIа, 127, вахача **Малюков** Василий Давыдовичагара ше хьаяларах дола дош.
Дош дувцаргда г. Грозне Октябрьски района халкъа суде.

Городе Грозне, Первомайски переулках, № 105, вахача гражданина **Парядин** Владимир Терентьевича суде деннад городе Гудермесе, Береговая, 2, яхаш йола **Парядина** Таисия Федоровна ше йитарах дола дош.
Дош дувцаргда г. Гудермеса халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовиkий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03008 заказ 195